ИЖТИМОИЙ – СИЁСИЙ ГАЗЕТА

ЭЛИМ ДЕБ, ЮРТИМ ДЕБ ЁНИБ ЯШАШ КЕРАК

1925 йилдан чиқа бошлаган

Туркистон

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

1996 йил 18 сентябрь Чоршанба. № 66 (14364)

ПРЕЗИДЕНТНИНГ АНДИЖОНГА ТАШРИФИ

Ташрифдан лавҳа

Р. Шагаев сурати (ЎзА)

АНДИЖОН, 17 сентябрь (ЎзА махсус мухбири Аҳмад ХЎЖА хабар қилади).

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов Андижон вилоятида амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, хусусан, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш борасидаги ишлар билан танишиш мақсадида бу ерга келди. Давлатимиз раҳбари Андижон ирригация машинасозлиги заводи базасида ташкил этилган «Ўзтонг хонг КО» қўшма корхонаси фаолияти билан танишди. Бу ерда «ЎзДЭУавто» заводида ишлаб чиқарилаётган «Нексия», «Тико», «Дамас» автомашиналари учун ўриндиқлар тайёрлаш йўлга қўйилмоқда. Ислом Каримов қўшма корхона муҳандислари ва ишчилари билан суҳбатлашди.

Президент 1-вилоят болалар касалхонасини бориб кўрди. Тиббиёт ходимлари ва беморлар билан суҳбатлашди. Болаларнинг даволаниши ва машғулотлар билан шуғулланиши, дам олишини кўнгилдагидек ташкил этиш юзасидан кўрсатмалар берди.

Пахта ва ғалла етиштиришни кўпайтириш халқ хўжалигини ривожлантиришнинг устувор йўналишларидандир. Президент Избоскан туманидаги Нишонбой Жўраев ва Абдусамад Тиллабоев номидаги жамоа хўжаликларида бўлиб, плёнка остида пахта етиштириш технологияси билан танишди. Туманда ғалла уруғини саралаш ва дорилаш ишларини кўздан кечирди. Деҳқонлар, хўжаликлар раҳбарлари билан пахтачилик ва ғаллачиликни ривожлантириш истиқболлари, картошка етиштириш технологиясини такомиллаштириш хусусида фикр алмашди.

Президентнинг Андижон вилоятига сафари давом этмоқда. Сафар чоғида унга республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Андижон вилояти ҳокими Қобилжон Обидов ҳамроҳлик қилаётир.

Баҳо

ХОРИЖЛИКЛАР ЎЗБЕКИСТОН ҲАҚИДА

Малкольм Рифкинд, Буюк Британия ташқи ишлар ва ҳамдўстлик ишлари вазири:

— Ташқи ишлар вазири этиб тайинланганимдан сўнг кўп ўтмай Тошкентга келиш имкониятига эга бўлганимдан жуда хурсандман. Ўзбекистондаги тинчлик, барқарорлик ва осойишталик четдан келган ҳар бир меҳмоннинг эътиборини тортади. Ўзбек халқининг ҳаёти меҳнат, ўзаро тотувлик, меҳр-оқибат, бунёдкорлик билан ўтмоқда. Бунга бутун жаҳон халқлари ҳавас қилсалар арзийди.

Йоланда Брунетти Гёти, Италия Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор элчиси:

— Ўзбекистон суверен давлат сифатида бир қатор халқаро молиявий-иқтисодий ташкилотларга аъзо бўлиб кирди. Энг муҳими — мамлакатингиз жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб ўринни эгаллашга муваффақ бўлди.

— Абдулхани МУҲАММАД АБДУЛҒАНИ, Миср Араб Республикасининг Ўзбекистондаги муваққат ишлар вакили:

— Ислоҳотларнинг Ўзбекистондаги модели барчанинг эътиборига тушди. Бу ютуқлар йўқ ердан пайдо бўлгани йўқ. Албатта Ўзбекистонда ислоҳотлар дастури юртингизнинг аниқ шароитига мослаштирилди. Ғарб ёки бошқа қитъа моделидан андоза олинмади. Халқингизнинг табиати, ҳаётий қадриятларига монанд тамойиллар ишлаб чиқилди.

Истеъдодлар орамизда

МАТЕМАТИКА МАФТУНКОР ОЛАМ ЭКАН

Илм-фанда бирор янгилик яратиш игна билан қудуқ қазиш билан баробар. Бизнинг бугунги суҳбатдошимиз 21 ёшли Рустам Иброҳимовга бунинг нима дахли бор?

Рустамжон Тошкент Давлат Университетининг механика-математика факультетини муваффақиятли тамомлади. Университетнинг илмий кенгаши эса мамлакатимиз Олий Аттестация ҳайъатига Рустамнинг диплом иши учун бемалол фан номзоди илмий даражасини бериш мумкинлиги ҳақида таклиф киритишди.

— Рустам, ўзингиз ҳақингизда сўзлаб берсангиз?

— Тошкентда туғилиб ўсдим. 233-мактабда ўқидим. 7-8-синфларни бир йилда ўқиб тугатдим. 16 ёшимда эса ТошДУнинг механика-математика факультетига кирдим. Отам Тошкент Давлат Иқтисодиёт Университетида дарс беради. Онам Собир Раҳимов туманининг солиқ инспекциясида ҳисобчи бўлиб ишлайди. Ҳозир мазкур факультетнинг «Эҳтимоллар назарияси» кафедрасида статистика лабораториясида ишлаяпман.

— Диплом ишингиз тўғрисида нималар дея оласиз?

— Шу йил июль ойида «Симметрик статистика муаммоларини баҳолаш» мавзуида диплом иши ёқлаган эдим. Бу мавзуни менга илмий раҳбарим Шотурғун ака Шораҳметов 2-курсда ўқиб юрган пайтларимда таклиф қилганди. Шу ўринда мен илмий раҳбаримга, кафедрамиз, университетимиз раҳбариятига миннатдорчилик билдирмоқчи эдим. Чунки кафедрада ажойиб бир илмий-ижодий муҳит борки, у доимо бизни изланишларга чорлаб туради.

— Математика айрим ёшлар учун жуда зерикарли, шу билан бирга қийин фан ҳисобланади. Бунга нима дейсиз? Ва умуман, мактабда фақат математика билан шуғулланганмисиз?

— Мактабда барча фанлардан аъло баҳога ўқирдим. Мактабни ҳам олтин медаль билан тамомладим. Тўғри, кўпчилик математикани зерикарли фан ҳисоблайди. Лекин, мен учун математика ўзгача мафтункор олам. Унда қизиқ-қизиқ муаммолар келиб чиқади. Агар тенгдошларимиз математикани чуқур идрок этишганларида эди, улар ўзлари учун бутун дунёни янгидан кашф қилган бўлардилар.

— Сизнинг ёшингизда йигит-қизлар «Муҳаббат» дея аталмиш сир-синоатли оламда яшайдилар. Бу тўғрида...

— Муҳаббат фақатгина инсон учунгина хос бўлган энг гўзал туйғу. Бундан мен ҳам бенасиб эмасман. Рости, математикларни баъзан ҳиссиз одам, дейишади. Бу нотўғри фикр. Айтганча, кузда тўйим бўлади. Курсдошимга уйланяпман.

Мулоҳаза учун маълумот:

Рустам Иброҳимов ўқишга киришдан аввал республика ўқувчилар олимпиадаларида; Ҳамдўстлик давлатлари ёш математиклар мусобақаларида ғолиб деб топилган, талабалар сафига имтиҳонларсиз қабул қилинган. Унинг кўпгина мақолалари фақатгина республикамиз журналларида эмас, балки жаҳондаги етакчи олимларнинг нашри ҳисобланмиш Россия Фанлар Академиясининг «Теория вероятностей и ее применения», «Математические заметки» каби баобрў журналларида ҳам бир неча бор чоп этилган.

— Рустам, сизнингча ҳаётнинг мазмуни нимадан иборат?

— Бошқаларга қўлингдан келганича яхшилик қила олиш, ўзингдан кейин яхши из, яхши ном қолдира олиш — шу бўлса керак-да, ҳаётнинг асл мазмуни.

— Илмий ишингизнинг ўзига хос жиҳати нимада деб ўйлайсиз?

— Менимча, у муҳим объектларга тааллуқлидир. Фақатгина эҳтимоллар назариясини эмас, шунинг билан бирга эконометрия ва биолметрия соҳаларини ҳам ўз ичига қамраб олади.

— Буни оддийроқ қилиб тушунтириб берсангиз. Масалан...

— Масалан, ишни илова тарзида, бошқача айтганда ўша натижалар билан исталган бир давлатдаги аҳоли маошлари орасидаги тафовутни ҳал этиш мумкин ёки биологияда ўсимлик, ҳайвонот турларининг ранг-баранглиги борасида қўл келиши мумкин. Тадқиқотлар жараёнида янги-янги илмий муаммолар пайдо бўлди. Лекин, афсуски инсоннинг имкониятлари чегараланган. Орзуим, иложи борича ана шуларни ҳал этиш. Симметрик статистикада ҳали ечилмаган масалалар жуда кўп. Мазкур соҳадаги ишларни кейин ҳам давом эттириш ниятим бор.

Мулоҳаза учун бошқа маълумот. Бу йил мустақиллик байрами арафасида Рустамга Мирзо Улуғбек номидаги истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш жамғармасининг диплом ва мукофоти топширилди.

— Рустам буржингиз ўзингизга мосми?

— Буржим қисқичбақа. Ҳулқ, атворимга мос келади. Ўзимга яраша камчиликларим бор. Лекин уларни енгиб ўтишга тўғри келяпти.

— Қандай камчиликлар?

— Энг аввало қайсарлик бўлса керак.

— Дангасалик-чи?

— Йўқ, дангасалик менга хос эмас. Албатта, баъзан дам олгим келадию лекин одам ўзини бошқара билиши керак.

— Бўш вақтингиздами?

— Бўш вақтим йўқ ҳисоби. Бироз ҳоли қолсам дарҳол бадиий адабиёт ўқийман. Илм-фаннинг мен билмаган қирралари ҳали жуда кўп кўринади. Истагим унинг сир-синоатларини кўпроқ билишдир.

Суҳбатдош «Туркистон» мухбири Назокат БОНУ.

«Туркистон»: SOS

АЛДАГАНИ БОЛА ЯХШИ-МИ?

Бир бор экан, қадимда эмас, шу кунларда мустақиллигининг беш йиллигини нишонлаган ёшгина давлат бор экан. Унинг халқи жуда меҳнатсевар экан. Юртбошиси халқпарвар экан-у, баъзи раҳбарлари қарорни қўлига олиб ўзининг билганидан қолмайдиган буйруқбоз, порахўр, ваъдабоз каби касалликларга чалинган экан. Яна бир бор таъкидлаймиз фақат айримлари. Ана шундай иллати бор «Гигант» жамоа хўжалиги раҳбалари пахта ҳосилини қиш-қировли кунларга қолдирмасдан йиғиб-териб олиш учун «Навбаҳор «Бизнес мактаби» ўқувчиларини кўмакка чақиришибди. Деҳқон халқнинг боласи эмасми, улар рози бўлишибди. Илмга чанқоқ ўқувчилар 325 тонна «оқ олтин» уюб яна мактабга қайтишибди. Куздан кейин қиш, баҳор, ёз ўтган бўлсада илк кунларда қоплаб берилган ваъда ваъдалигича қолаверибди. Ўқувчилар уларнинг ота-оналари (Б. Бобомуродов, Ж. Бозорова, Й. Абдураҳмонов, домлалари (Қ. Ҳамроев, К. Сафаровлар)фарзандларининг ҳақларини қанча талаб қилишсада иш ҳақининг 60 минг сўмини бериш жамоа раҳбарларининг эсига ҳам тушмабди. Кимга арз-додини айтишини билмаган ёшлар ўйлай-ўйлай севимли газеталари «Туркистон»га ёрдам сўраб жами ўн имзо билан мактуб йўллашибди.

ТАҲРИРИЯТДАН: Навбаҳор тумани «Гигант» жамоа хўжалиги раҳбарлари учун. Ҳурматли жамоа хўжалиги раиси А. Ҳайруллаев 2-бўлим бошлиғи Ф. Эрдонов, бош ҳисобчи Т. Тоғаев бир йил арз-додини эшитиб, жиз этмаган юрагингизга балли. Болаларни алдагани эмас, улар пешона тери билан топган меҳнат ҳаққини бермагани уялинг. Яна бир маслаҳат. Яна овора бўлиб Бизнес мактаб ўқувчиларини бу йил ҳам кўмакка чақириб юрманг. Энди улар кичкина эмас. Бир ёш улғайишди.

ЁШЛАР САЙЛИ

Пойтахтнинг Мирзо Улуғбек номидаги истироҳат боғида анъанавий ёшлар сайли ўтказилди.

Республика Ёшларининг «Камолот» Жамғармаси пойтахт бўлими ҳамда Тошкент шаҳар Ҳокимлиги маданият бошқармаси томонидан уюштирилган ёшлар байрамида турли мусобақа ва мунозаралар ўтказилди. Сайлда ёш санъаткорлар ва эстрада юлдузлари ижросида театрлаштирилган томошалар кўрсатилди, боғ майдончаларида турли қизиқарли ўйинлар ўтказилди. Энг яхши ижрочиларга, сайл учун муносиб либос тайёрлаганларга мукофот ва совғалар топширилди.

(ЎзА).

МАЪНАВИЙ ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ ЮКСАЛАВЕРАДИ

Қишлоқ хўжалигини механизациялаш институтида Президентимизнинг «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази раҳбарияти билан учрашуви ва марказ фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисидаги фармонида белгилаб берилган вазифаларни бажаришга бағишланган давра суҳбати ўтказилди. Унда ватан келажаги бўлмиш ёшлар қалбида юксак маънавий фазилатларни камол топтириш, уларни бой маданий меросимизга ҳурмат, ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш бўйича фикр алмашилди. Таниқли ёзувчилар, олимлар, педагоглар, институт талабалари иштирокида ўтган бу учрашувда сўзга чиққанлар ёшларни тарбиялашда маънавият ва қадриятларимиз бош мезон бўлиши ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини билдирди.

ТУМАН НЕГА ОҚСАМОҚДА?

Тўрткўлдаги «Намуна» фермерлар уюшмасида туман қишлоқ хўжалиги ходимларининг йиғилиши бўлди. Унда Қорақалпоғистон алоқадор вазирликлари, концерн ва идоралари, ҳамда туман хўжаликлари раҳбарлари қатнашди. Йиғилишни Қорақалпоғистон Республикаси Жўқори кенгеси раиси У. Аширбеков бошқарди.

Тўрткўл туманида кейинги йилларда қишлоқ хўжалигининг деярли барча тармоқлари оқсаётгани, айниқса пахта, ғалла етиштириш топшириқлари муттасил бажарилмаётгани йиғилишда кескин танқид қилинди. Барча имкониятлар мавжуд бўлишига қарамай, жорий йилда ҳам бу хато ва камчиликлар давом этаётгани, пахта йиғим-теримида сусткашликка йўл қўйилаётгани, кузги ғалла экиш талаб даражасида эмаслигига алоҳида эътибор қаратилди.

Йиғилишда туманда вужудга келган аҳволни ўнглаб олиш юзасидан чора-тадбирлар белгиланди.

ҚАДИМИЙ ВА НАВҚИРОН ЎЛКА

«ЖАҲОН» АГЕНТЛИГИ МУХБИРИ ХОРИЖДА

Яқин-яқингача чет эл ахборот муассасалари мухбирларининг дунёнинг турли бурчакларидан узатган ҳозиржавоб мақолалари ва тезкор хабарларини ўқиганда, «Қани энди, бизнинг ҳам мухбирларимиз хорижда ишласа, чет элларда рўй бераётган воқеалар билан бизни ўз вақтида таништириб борса», деб орзу қилар эдик. Истиқлол шарофати туфайли бу орзулар ҳам амалга ошмоқда.

Куни кеча Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ҳузуридаги «Жаҳон» Ахборот агентлигининг Қоҳирадаги мухбири Раҳимжон Қодиров ўз фаолиятини бошлади. У арабшунос олим, кўпгина илмий ва оммабоп мақолалар муаллифидир.

Миср ҳақида жаҳоннинг турли тилларида, жумладан, ўзбек тилида ҳам кўп ва хуб ёзилган, юзлаб китоблар нашр қилинган. Бу тасодифий эмас. Ер юзида маълум ва машҳур қадимий маданият марказлари орасида алоҳида ўрин тутган Миср инсоният жамиятининг пайдо бўлиши ва ривож топишига тааллуқли саволларга бир қадар жавоб бериши мумкин.

Асрлар бўйи қадимий Миср ўзигагина хос хусусиятларни сақлаб қолди ва шу кунларда бу навқирон ўлка буюк иқтисодий ва ижтимоий ўзгаришларни ўз бошидан кечирмоқда.

Анъанавий фиръавнлар ҳукмронлигидан бошлаб Миср жамиятининг асосини деҳқонлар (фаллоҳлар) ташкил қилиб келган. Уларнинг олтин қўллари оламга машҳур эҳромлар қуриб, Нил водийсини гуллаб-яшнаган воҳага айлантирди.

Ҳозирги Мисрни тўла маънода фаллоҳлар ўлкаси деб бўлмайди. Бу ерда гап шаҳарликлар сони қишлоқ аҳолиси миқдоридан ўтиб кетганида ҳам эмас. Қишлоқда яшовчиларнинг ярмидан кўпроғи асосан деҳқончилик ва чорвачилик орқали кун кўради. Аммо бозорга мўлжалланган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг аксар қисмини замонавий техника ва кимёвий ўғитларни кенг қўллаётган икки мингдан ортиқ оила етиштириб бермоқда.

Мисрда аҳоли тиғиз яшайди ва бу тиғизлик яна ҳам ортиб бормоқда. 60 миллиондан ортиқ аҳоли ҳар йили яна бир миллионга кўпаймоқда. Аҳоли асосан мамлакат умумий ер майдонининг атиги 4 фоизини ташкил этувчи Нил дарёси бўйидаги воҳада истиқомат қилади. Қолган 96 фоизи ер эса саҳро ва чўллардан иборат.

Миср пойтахти — Қоҳирада ҳозир 16 миллиондан ортиқ киши яшайди. БМТнинг тахминига кўра, XXI-аср бошларида бу рақам 20-28 миллионга етиши мумкин. Қоҳира аллақачон дунёнинг йирик шаҳарлари қаторидан жой олган. Шаҳардаги оғир экологик вазиятни юмшатиш мақсадида Миср ҳукумати «йўлдош-шаҳар» қуришни режалаштирди ва уни изчиллик билан амалга ошира бошлади.

Қоҳира ва Искандария шаҳарлари тобора бир-бирига яқинлашиб бормоқда. Пойтахт шаҳар Сувайш канали минтақасидаги, ён-атрофидаги кичик шаҳарларни аста-секин «ютиб бормоқда». XXI-аср бошларига келиб Миср каттакон бир шаҳар-мегаполисга айланиб қолиши, нафақат турар жой танқислиги, балки ичимлик суви, электр қуввати, оддий тоза ҳаво етишмаслиги каби муаммоларга дуч келиши мумкин деб башорат қилувчилар ҳам йўқ эмас.

Нил водийси қадимда Мисрни ҳам, Римни ҳам нон билан таъминлаган бўлса, ҳозирги пайтга келиб бундай имкониятлар анча чекланган. 60-йилларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш аҳолининг ўсиш суръатларидан устун бўлган эди. Сўнгги ўн йилликларда эса вазият кескин ўзгарди. Миср ҳукумати аҳолига энг зарур ва асосий озиқ-овқат маҳсулотларини имтиёзли нарх бўйича етказиб бераётган бўлса ҳам, ўсимлик мойи, сариёғ, ун, гўшт, шакар каби маҳсулотларнинг анча қисмини хориждан келтиришга мажбур бўлмоқда.

Мисрнинг янги ҳукумати мамлакатни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш дастурини зудлик билан амалга оширмоқда. Унда чўл ва даштларни ўзлаштириш, янги технологиялардан унумли фойдаланиш ҳамда ишлаб чиқариш маҳсулдорлигини ошириш орқали келгуси асрга ривожланган мамлакатлар қаторида кириб бориш кўзда тутилган.

Машҳур Асвон тўғони сувлари ёрдамида ўзлаштирилган ерларни янги қурилаётган шаҳарлар эгаллаб олаётган бўлишига қарамай, деҳқончилик учун ер майдонини кенгайтириш имкониятлари анча катта. 2000 йилгача яна 4 миллион федлан (1 федлан — 0,42 гектар) ер ўзлаштириш ва экин майдонларини 1,5 бараварга кўпайтириш устида иш бошлаб юборилган. Миср раҳбарияти ташаббуси билан қишлоқ хўжалигига ҳам хорижий сармоялар жалб этилмоқда. Хусусийлаштириш жараёни саноат, транспорт, алоқа ва бошқа давлат муассасаларига энди татбиқ этилаётган бўлса, қишлоқ хўжалиги соҳасида бу жараённинг 2 ва 3 босқичлари амалга оширилмоқда. Нил бўйидаги ҳосилдор ерлар эса аллақачон мулкдорларга бўлиб берилган.

Миср фаллоҳи меҳнатсеварлиги, саҳронинг оғир шароитида ишлашга бардоши билан машҳур. Ривожланаётган мамлакатлар орасида Миср қишлоқ хўжалиги анча сермаҳсул ҳисобланади. Қишлоқ хўжалигининг илмий асосга қўйилганлиги ҳамда кўплаб ихтисослаштирилган марказлар фаолияти мазкур соҳадаги ютуқларнинг гарови бўлиб хизмат қилмоқда.

Араб мамлакатлари орасида Миср энг кўп аҳолига эга бўлибгина қолмасдан, миллионлаб малакали ишчилар, юз минглаб талабалар, олимлар, муҳандислар, техниклар, ҳунарманлардан иборат замонавий кадрлари билан ҳам ажралиб туради. Айни пайтда, иш жойларининг етарли эмаслиги сабабли кўплаб малакали мутахассислар Америка, Канада, Европа ва Форс кўрфази мамлакатлари Саудия Арабистонида ишлайдилар. Тахминан 3-4 миллион мисрлик муҳожирнинг ўз юртига жўнатиб турган пул маблағлари мамлакат даромадининг муҳим манбаларидан ҳисобланади.

Яқин Шарқ муаммоси билан боғлиқ 1967 ва 1973 йиллардаги урушлар, демографик ўсиш, энг муҳими, хомашё етиштиришга йўналтирилган бир томонлама иқтисодиёт туфайли мамлакатнинг хорижий қарзлари жуда ҳам кўпайиб кеттан эди.

Президент Муҳаммад Ҳусни Муборак томонидан иқтисодиётни юксалтириш борасида амалга оширилаётган ислоҳотлар сиёсати ҳозирда ўз меваларини бермоқда ҳамда мамлакатнинг чет давлатлар ва халқаро банклардан қарзлари йил сайин камайиб бормоқда.

Ҳозирги замон Миср тарихидан муносиб ўрин олган Жамол Абдул Носир ва Анвар Садат сиёсатларининг барча томонларини тарозуга солган Муҳаммад Ҳусни Муборак 1981 йилдан буён учинчи марта Миср Араб Республикаси Президенти этиб сайланди. У мамлакатда бозор муносабатларига асосланган иқтисодиётни жорий қилиш, чет эл сармояларини кўпроқ жалб этиш, хусусий секторга катта имтиёзлар яратиб бериш, ижтимоий ҳаётда ҳурфикрлилик, демократик эркинлик ва кўп партиявийликни ички сиёсатининг асосий йўналишлари деб белгилади.

Миср жамиятидаги сиёсий барқарорликка хавф солаётган диний экстремистлар ҳаракатига қарши мамлакат ичкариси ва ташқарисида очиқ кураш бошланганлиги ҳаммага маълум. Собиқ президент ана шундай экстремистик ташкилотлар билан яқинлашишга ҳаракат қилгани ва охир-оқибатда худди ўша ташкилотлар аъзолари томонидан отиб ўлдирилганини ҳали ҳеч ким эсидан чиқаргани йўқ. Ўтган йилнинг июнь ойида Эфиопияда президент Ҳусни Муборакка қилинган суиқасд, Покистондаги Миср элчихонасининг портлатилиши, Қоҳирада грек сайёҳларининг ўққа тутилиши каби зўравонликлар мамлакат ҳукуматини террорчиликка қарши курашни кучайтиришга мажбур қилди. Миср халқаро террорчиликка қарши ҳаракат ташаббускорларидан ҳисобланади. Президент Ҳусни Муборак шу йил Мисрда халқаро терроризм ва экстремизмга қарши курашга бағишланган конференция ўтказилиш ташаббуси билан чиқди.

Мисрнинг халқаро майдондаги фаолияти ҳам диққатта сазовор. Араб оламининг сиёсий марказига айланиб бораётган Миср Яқин Шарқ муаммосини тинч йўл билан ҳал этишга бош-қош бўлмоқда. Унинг минтақада барқарор тинчлик ўрнатиш борасидаги саъй-ҳаракатлари жаҳонда муносиб баҳоланмоқда.

Миср дунёнинг барча давлатлари билан сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқалар олиб боришга интилаётган, Ғарбни Шарқ билан боғлаб турган кўприклардан бири ҳисобланади. Яқин Шарқ ва Марказий Осиё минтақалари муаммоларининг ўхшашлиги, манфаатлар муштараклиги, тараққиёт ҳамда иқтисодий ислоҳотлар жараёнида орттирилган тажриба мазкур минтақалар мамлакатлари ўртасидаги биродарона алоқалар истиқболига умид уйғотади.

ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 17 сентябрда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 23,80 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати 40,00 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1996 йил 18 сентябрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қийматини белгилади.

Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шахобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан сотиб олишда воситачилик ҳақи олинмайди.

Демократия дарслари

Муқимжон Қирғизбоев:

ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ — ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИНГ АСОСИ

Мустақиллик байрами арафасида Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси VI сессияси бўлиб ўтди. Унда республикамизнинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ҳаётига оид Қонунлар ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди. Республикамиз Президенти Ислом Каримов сессиядаги нутқида юртимизда бугунги кунда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг якунлари, республикамиз ижтимоий-иқтисодий ҳаётидаги туб ўзгаришлар хусусида тўхталди. Жумладан, Президентимиз «Ислоҳотлар жараёнида республикада янги демократик сиёсий тузумнинг асослари яратилди, деб хулоса чиқариш мумкин», деганида жамиятимиз ривожининг бугунги ҳолатини кўрсатиб берди. Бугун биз Олий Мажлис VI сессиясида Президент Ислом Каримов нутқида кўтарилган ғояларни ёшлар учун шарҳлаб бериш мақсадида сиёсатшунос, Республика ёшлари «Камолот» жамғармаси бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари Муқимжон Қирғизбоевга мурожаат қилдик.

— Муқимжон ака, Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Олий Мажлиси VI сессиясида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар юзасидан суҳбатлашсак. Сиз ҳозирги кунда республикамизда олиб борилаётган демократик ислоҳотлар ва умуман, ижтимоий-сиёсий жараённи қандай изоҳлайсиз?

— Бугун Ўзбекистонда демократияни ривожлантиришнинг қонуний асосларини шакллантириш ўз ниҳоясига етди, яъни Олий Мажлис томонидан демократияни ҳуқуқий ҳимоя қилишнинг халқаро ўлчовларига воситалари вужудга келтирилди, деб айтишга асосимиз бор. Президентимиз таъкидлаб ўтганидек, демократияни ривожлантиришнинг пойдевори қуриб битди.

Эндиги вазифа ана шу жараённи бошқарувнинг қуйи поғоналарида ҳамда халқ ўртасида табиий ривожланишининг таъминланишининг шарт-шароитини яратишдир. Бунинг учун жамият ривожланишининг асосий омилларидан бири ҳисобланган нодавлат ва ноҳукумат секторларни, жумладан, жамоат ташкилотлари ва сиёсий партиялар ролини оширишни, халқимизнинг ҳуқуқий ва сиёсий маданиятини юксалтиришга доир амалиётни кучайтириш керак бўлади. Чунки, бизда таркиб топган собиқ ҳуқуқий ва сиёсий маданият етмиш йил мобайнида яккаҳокимлик тузумига мослашган бўлиб, бу ўз-ўзидан демократик тамойилларни шакллантиришга йўл бермайдиган сиёсий маданиятни бир сурорати эди. Биз ана шу эски «сиёсий маданият»дан покланиб, демократик қоидалар асосидаги илғор мамлакатларда қўлланиладиган, ўзимизнинг миллий хусусиятларимизни ҳам ўзида акс эттира оладиган, янгича сиёсий маданиятни шакллантиришимиз керак. Ана шу сиёсий маданиятни шакллантиришнинг ҳуқуқий ва амалий шарт-шароитлари ҳам яратилди ҳисоб.

Ўз-ўзидан савол туғилади. Сиёсий маданият дегани нима ўзи? Унинг сиёсий майдондаги аҳамияти қандай? Аслида сиёсий маданият умумий маданиятнинг таркибий қисми бўлиб, у инсондаги сиёсий билимлар, баҳолашлар, малакалар ҳамда ҳаракатлар даражаси, характери ва мазмунини ташкил этади. Бундай олиб қарайдиган бўлсак, сиёсий маданият иккита тушунчадан таркиб топяпти. Шундан, маданият сўзига таъриф берсак, маданият, бу — жамият ривожининг тарихий шаклланганлик даражаси, инсоннинг моддий ва маънавий қадриятларни яратишдаги фаолияти ва ҳаётини ташкил этишида ифодаланган ижодий кучи ва қобилиятларини қўллаш усуллари демакдир. Сиёсат деганичи?! Сиёсат — бу сиёсий субъектларнинг туб манфаат ва эҳтиёжларини ичкидан ва ташқи ишлар соҳасида амалга оширишга доир кўрсатмалар, мақсадлар ва амалий фаолиятлар системаси деганидир. Маълумки, маданият кўп турларга бўлинади. Масалан, ахлоқий, эстетик, ҳуқуқий маданиятлар бўлиши мумкин ва ҳоказо... Шуларнинг ичида демократияни ривожланишида асосий ўрин тутадигани, бу — сиёсий маданиятдир. Демак, халқимиз дунёқарашида, тафаккурида шундай бир дунёқарашни шакллантириш керакки, (мен ўзимча ўйлайман, бу дунёқараш қуйидагича бўлиши керак) умуминсоний қадриятлар ҳар бир кишини, ҳар бир фуқаронинг дунёқараши ва тасаввурида мустаҳкам ўрин олсин. Иккинчидан, миллий қадриятлар билан уйғунликда миллий истиқлол мафкураси ҳам ҳар бир кишининг дунёқарашига сингиши лозим. Ана шу дунёқараш шаклланганда сўнг уни ҳимоя қилишга қодир ҳуқуқий маданият шаклланишига шарт-шароитлар яратиш зарурияти туғилади. Демак, ҳуқуқий маданият ва ҳуқуқий ҳимоянинг мавжудлиги жамиятни демократлаштиришнинг асосий кафолатларидан биридир. Учинчидан, демократияни табиий равишда ривожлантириш учун фуқароларнинг умумий маданиятлик даражаси ҳам юқори бўлиши лозим. Аниқроғи, демократик жараён билан инсоннинг маданиятлилиги ўртасидаги мувозанат доимий характерга эга бўлиши керак. Фақат юксак маданиятгина жамиятни ҳақиқий демократик ривожланишга олиб келади. Шунингдек, бу жараёнлар инқилобий эмас, балки тадрижий йўл билан бўлиши зарурлиги ҳам муҳим аҳамият касб этади. Яъни, табиий ривожланиш йўли билан бошқа усулларга қараганда энг маъқулидир. Жаҳон тарихий тажрибаси бундай йўлни охирги ютуқ сифатида танлагани бежиз эмас. Шунинг учун ҳам Президентимиз Ислом Каримов демократик ислоҳотлар жараёнини инқилоб йўл билан эмас, балки аста-секинлик, эволюцион йўл билан олиб бориш даркорлигини бунда қайта-қайта таъкидламоқда. Бунда инсонларнинг дунёқараши, руҳияти, тафаккури секинлик билан ўзгариб бориши ҳисобга олинган.

Демократик жараёнларнинг боришини таъминлаб туриш учун жамоат ташкилотлари, қолаверса, халқаро жамоат ташкилотларининг фаоллиги муҳим аҳамият касб этади. Қолаверса, халқимизнинг ўзи ҳам мана шу демократия маданиятини эгаллаш йўлида ташаббускор бўлиши жоиз, деб ҳисоблайман.

— Энди Муқимжон ака, яна бир масалага диққат - эътиборингизни қаратмоқчиман. Сиёсий маданиятни шакллантиришда давлат бошқаруви механизмлари ва уларнинг амалдаги ҳаракати муҳим аҳамият касб этади. Шундай экан, давлат ҳокимияти деганда, қонун чиқарувчи, ижроия, суд ҳокимиятлари тушунилади. Буларнинг қандай ишлаётганига қараб, мамлакатнинг салоҳияти ўлчанади. Демократик жамият қарор топади. Шу ўринда қонун чиқарувчилик ёки ижроия ҳокимиятлари институтларининг ривожланишида партияларнинг роли муҳим аҳамиятга эга. Сиздан партияларнинг ҳақиқий демократик ислоҳотлардаги ролига тўхталишингизни илтимос қиламан.

— Айтиш керакки, сиёсий партиялардан илғор мамлакатларда бир неча юз йиллардан бери демократиянинг асосий институти сифатида фойдаланиб келинмоқда. Биринчи партиялар тўғрисидаги асар (1735 й) муаллифи инглиз, лорд Генри Болингброк ҳисобланади. Унда жамиятни демократлаштириш, ҳокимиятни эгаллаш ва бошқаришни демократик йўллар билан амалга ошириш ғояси илгари сурилган. Собиқ иттифоқ даврида сиёсий партия асосан ҳамма ҳокимиятни эгаллаб олиб, у партияга хос бўлмаган функцияларни бажарган. Партия қандайдир «олий ҳакам»лик вазифасини бажарар эди. Аслида, ҳар бир демократик жамиятнинг сиёсий тизимида биринчи ўринда давлат турса, унинг қолган қисмини сиёсий партиялар ва жамоат ташкилотлари тўлдириши керак. Демак партиялар фуқаролар билан давлатни боғлаб турувчи бир бутун вазифасини бажариши зарур.

Кўпчиликда ҳали ҳам партия деганда қандайдир бир «жанговар» ташкилот — «эргаштирувчи», «буюрувчи», «йўналтирувчи», «сафарбар қилувчи» куч гавдаланади. Шунинг учун ҳам бу ҳолат кўпчиликда шубҳа уйғотади. Шу туфайли ҳам партия тушунчасини халққа сингдириш қийин кечмоқда. Аслида партияни демократик мамлакатларга хос тушунчалар ва ўлчовлар асосида тасаввур қила олишимиз керак. Ана шундагина фуқароларнинг партияларга бўлган қизиқиши ортади. Партия ҳақидаги ҳақиқий тушунчани биринчилардан бўлиб Макс Вебер ифодалаган: «Партиялар ўз аъзоларини ихтиёрийлигига асосланган, ўз олдига аъзоларининг моддий фойда ёки шахсий имтиёзлар олиш учун маънавий ва моддий шароитлар яратиш мақсадида сиёсий ҳокимиятни эгаллашга йўналтирилган жамоат ташкилотларидир».

Демак, кўриниб турибдики, партия ҳам халқ ёки давлат ҳокимиятидан кучли нарса эмас. Балки давлат билан халқни ўртасидаги воситачи бўлиб, шу билан бирга сиёсий маданиятни юксалтирувчи омиллардан биридир. Сиёсий партияларнинг аҳамияти шундаки, сайловлар пайтида кўрсатилаётган номзодлар истеъдодли, талантли, халқ ўртасида обрў топган кишилардан иборат бўлиши таъминланади. Бошқача қилиб айтганда, етакчиларнинг ҳалол тибиий танланиши рўй беради. Қолаверса, парламентдаги партия фракциялари ўртасидаги муносабатлар ва муқобил йўл-йўриқлардан жамият ривожининг янада мукаммал жараёнлари ҳосил бўлади, ижтимоий адолат таъминланади.

Жаҳон миқёсида партияларнинг ривожланиши ҳар хил кечади. Бу ривожланиш ҳар бир давлат, миллат тарихи, руҳияти, ижтимоий-сиёсий тажрибасидан келиб чиқиб, миллий хусусиятлари асосида турлича бўлиши мумкин.

— Жамиятнинг ҳаракатлантирувчи кучларидан яна бири жамоат ташкилотларидир. Масалан, илғор хорижий мамлакатларда бошқарувнинг асосий қисмини жамоат ташкилотлари ташкил этади. Уларда ҳатто, жамиятдаги бошқарувда давлат ташкилотларидан кўра кўпроқ жамоат ташкилотлари иштирок этар экан. Сизнингча, Ўзбекистоннинг ижтимоий ҳаётида жамоат ташкилотларининг ўрни қай ҳолатда?

— Жамоат ташкилотларининг республикамиздаги ўрни жуда ҳам катта. Конституциямизнинг энг катта бўлими жамоат бирлашмаларига бағишланганлиги ҳам бу тизимнинг катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб турибди. Президентимиз ҳам Олий Мажлис VI-сессиясидаги ўз нутқида жамоат ташкилотларини ривожлантиришни долзарб вазифа қилиб қўйганлиги бежиз эмас. Гап шундаки XX аср тугаб XXI аср бўсағасига қадам қўйяпмиз. Бу даврга келиб, бутун жаҳонда ўз-ўзини бошқариш тизими катта аҳамият касб этмоқда, Умуман, бошқарув ҳокимияти тарихига назар ташлаб, ўтган жамиятларнинг турли хил бошқарув усуллари тажрибасини кўздан кечирсак, ўзини энг оқлаган, халққа маъқул келган, ижтимоий - сиёсий ҳаёт ва демократияни ривожлантиришнинг, халқ фаровонлигига эришишнинг муҳим воситаси, бу — жамоат ташкилотларининг жамиятдаги иштирокини кучайтириш, яъни, фуқароларни ўз-ўзини бошқариш қобилиятини юксалтиришдир. Албатта, жуда кўп тоталитар, яккаҳокимлик мафкураси ёки бўлмаса алоҳида шахслар, гуруҳлар томонидан бошқарилаётган давлатларда демократиянинг йўқлиги сабабли жамоат ташкилотларининг ҳуқуқлари чеклаб қўйилган ёки улар номигагина тузилади, деб ўйлайман.

Сиёсий маданият қаёқдан пайдо бўлади? Кўп ўқиган ва назарий билимларни эгаллаган билан инсонда сиёсий маданият пайдо бўлиб қолмайди.

Кишилар ўзларини ижтимоий, иқтисодий, сиёсий манфаатларини ёки имкониятларини рўёбга чиқариш учун амалиётда иштирок эта бошлагандагина уларда сиёсий маданият куртак отиб боради. Бундай маданиятни эгаллаш фақат жамоат ташкилотлари ишида иштирок этиш орқалигина рўй беради. Ҳеч бир инсон якка ўзи ҳаракат қилиб, ўзининг моддий, сиёсий, ҳуқуқий эҳтиёжини ёки эркин фикрлаш ҳуқуқини қўлга киритолмайди. Бу эҳтиёж ва ҳуқуқлар бирон-бир жамоат ташкилоти орқалигина қондирилади. Шу сабабли ҳам жамоат ташкилотларининг мақоми ҳар бир демократик давлатда юқори даражага кўтарилган.

Масалан, демократияни қўлга киритиш қай йўсинда бўлади? Фақатгина матбуот орқали демократияни шакллантириб бўлмайди. Кўп жиҳатдан демократиянинг ривожланиши жамоат ташкилотларининг ҳақиқий, илғор мамлакатлардаги ўлчовлар ва қоидаларга хос равишда, фаолият кўрсатишига боғлиқдар. Биринчидан, мамлакатимизда демократия ривожланишининг назарий асосларини, умуминсоний қадриятларга доир томонларини тарғиб этиб борсак, иккинчи томондан халқимизни жамоат ташкилотлари фаолиятида кенг иштирок этишини таъминлаш лозим. Бу икки омил бир-бири билан уйғунлашгандагина, қолаверса, халқимизнинг сиёсий маданияти ва дунёқараши унинг фикрлашида акс этгандагина бизнинг эзгу ниятимиз бўлган демократик жамият қурилади.

Шу нуқтаи назардан қараганда Президентимиз И. Каримов томонидан имзоланган «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармон катта аҳамият касб этади. Чунки, демократияни маънавий жиҳатдан етук бўлмаган кишилар қўлига бериб бўлмаслиги тарихий тажрибалардан маълум. Қолаверса, маънавий бой, эркин фикрлайдиган инсон ишлаб чиқарган маҳсулот билан қалбида қўрқув ҳиси бор киши ишлаб чиқарган маҳсулотнинг сифати ўртасида катта фарқ бор. Эркин инсон доим ишга ижодий ёндашади, эркин ҳаракатда бўлади, ўзини тезлик билан такомиллаштириб боради.

Мамлакатимизда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларни ниҳоясига етказишни демократияга катта алоқаси бор. Ёки улар бир-бири билан узвий боғлиқ десак ҳам бўлади. Биз ҳозир амалга ошираётган ислоҳотларнинг моҳияти шундаки, демократия тўғрисидаги тасаввурларни ҳосил қилиш, жамоат ишларида кенг иштирок этиш, сиёсий маданиятни шакллантириш жараёнларига шарт-шароитлар яратиш фуқароларни тез орада фаровон яшашга олиб келиши шубҳасиздир.

Иқтисодни ривожланишни ҳам демократиясиз амалга ошмаслигини жаҳон тажрибаси исботлаб берди. Бозор иқтисоди ҳеч бир давлатда демократиясиз илдиз отолмайди. Демократия ривожланиб борган сари давлатнинг қўли бўшаб, кўп бошқарув ишлари ноҳукумат ва жамоат ташкилотларига ўтиб, фуқаролик жамиятига хос муносабатлар вужудга келади. Фуқароларнинг ижтимоий ва маданий онгли ва фаол бўлиши, жамоат ташкилотларининг кучли бўлиши давлат учун ҳам фойдалидир.

Хуллас, жамоат ташкилотлари фуқаролик жамиятининг асоси бўлиб, бусиз демократик ривожланишни тасаввур қилиб бўлмайди.

Сўнгги саволим, Сиз Республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси бошқаруви раисининг биринчи ўринбосарисиз. Сизнингча, XXI аср ёшлари, хусусан «Камолот» жамғармасининг келажаги қандай бўлади?

— Тўғри, ҳамма даврларда ҳам ёшлар жамиятнинг ривожлантирувчи, фаол кучи ҳисобланган. Ёшларнинг жамиятдаги ўрнига қараб мамлакатнинг келажаги ўлчанади. Шу ўринда мамлакатимизда ёшларнинг «Камолот» жамғармасининг ташкил этилиши муҳим воқеа бўлди. Жамғарма ўз олдига катта вазифа ва дастурларни қўйган. Биз ёшларнинг ижтимоий-сиёсий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида катта ишларга қўл урганмиз. Ўтиш даврида миллионлаб ёшларнинг манфаатларини, эҳтиёжларини ўрганиш, уларни қондириш йўлида фаолият кўрсатиш жамғарманинг бош мақсадидир.

Айниқса, ёшларни иш билан банд қилиш, ижтимоий ҳимоя қилишга ёрдамлашиш, иқтидорли ва талантли ёшларни рағбатлантириш, уларни жисмоний тарбия, спорт билан шуғулланишлари учун янгидан-янги имкониятлар топиш, бўш вақтларини унумли ўтказишга шарт-шароитлар яратиш — шу кундаги серқирра фаолиятимиз асосини ташкил қилмоқда. Энг асосийси, ёшларимиз жамғарма воситасида фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат барпо этиш жараёнида янада фаол иштирок этадилар ҳамда ўз-ўзини бошқаришнинг илк сабоқларини оладилар, деб ўйлайман.

ТАЛАБАЛИК — ОЛТИН ДАВРИМ

Мана, янги 1996-97 ўқув йили ҳам бошланди. Билимга чанқоқ талабалар илм маскани томон ошиқмоқдалар. Ҳаммаларининг юзида ўзгача қувонч, табассум. Айниқса тест синовларидан муваффақиятли ўтиб, ТАЛАБА бўлганларнинг. Эндиги вазифа ўқиш, келажакнинг етук мутахассиси бўлиш. Янги ўқув йили бошланиши олдидан университетда қандай ишлар амалга оширилди? Талабалар учун қандай қулайликлар имтиёзлар, шароитлар яратилган? Шу каби саволларга жавоб олиш учун ТошДУ томон йўл олдим. Олийгоҳ талабалар билан гавжум, дарслар бошланиб кетган. Мунозара, баҳс, тортишув дўстлар суҳбати давом этарди. Дилимга тугиб қўйган суҳбатдошим — «Камолот» жамғармаси ТошДУ жамоатчилик маркази раиси Одилжон Маматкаримовни қизғин иш устида учратдим. Муддаомни айтганимдан кейин вақти зиқ бўлишига қарамай рози бўлдилар.

— «Камолот» жамғармаси ТошДУ жамоатчилик маркази янги мавсумда қандай ишларни амалга оширмоқда?

— Бизнинг ҳозир биринчи галдаги вазифамиз 1-курс талабаларини «Камолот» жамғармаси сафига қабул қилиш бўлди. Шундан сўнг университетимиз билан таништириш кечаси ташкил қилиниб уларга махсус дафтарча, китобча ва университетимиз газетасини тарқатдик. 1-курсга қабул қилинган талабалар университетимизнинг махсус қасамёдини қабул қилдилар. Ҳозирда 12 та факультетимизда ўз бўлимларимизга эгамиз. Университетимизда ёшлар билан ишлаш учун гимназия ва лицейларимиз фаолият кўрсатмоқда. Улар билан махсус бўлимларимиз шуғулланишади.

— Ҳозирда қанча аъзоларингиз бор ва улардан олдингидагидек аъзолик бадали олинадими?

— Ҳозирда «Камолот» жамғармаси ТошДУ жамоатчилик марказининг аъзолари 4 мингга яқин талаба ва 500 дан ортиқ ёш олимларни ташкил қилади.

— Уларнинг яхши дам олиши, ўқиши, маданий ҳордиқ чиқаришлари учун нима ишлар қилиняпти? Қандай шарт-шароитлар яратилмоқда?

— Ҳозирда биз талабаларимиз дам олиши учун бир қанча ишларни амалга оширяпмиз. Ётоқхоналарни яхши таъмирдан чиқаришда қўлимиздан келган ёрдамни бердик. У ерда турувчи талабаларимиз учун концертлар, шоир ва ёзувчилар билан ижодий учрашувлар ўтказишни ташкил қилганмиз. Илк ўқиш кунлари «Иқбол» конкурси ва ватанпарварлик руҳида тарбияловчи қўшиқлар кўрик- танловларини ўтказдик. Бундан ташқари «Камолот» жамғармаси ТошДУ жамоатчилик маркази қошида «Шоввозлар» театр студияси фаолият кўрсатмоқда.

— Талабаларни моддий рағбатлантириш ва қўшимча даромадлар топиш қандай йўлга қўйилган. Бу борада қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Бу борада университетимиз раҳбарларининг талабаларга ғамхўрлигини алоҳида таъкидлаб ўтишимиз керак. Университет 60 дан ортиқ талабаларга махсус стипендия ташкил қилган. Биз эса энг аълочи ташкилотчи, жамоат ишларида актив қатнашадиган талабларимиз учун «Камолот» жамғармасининг бешта стипендиясини ташкил қилганмиз. Қўшимча даромадлар масаласига келсак ҳозирда Собир Раҳимов туман халқ таълими бўлими билан шартнома тузганмиз. Талабалар дарсдан бўш пайтларида мактабларда, фирмаларда, илмий корхоналарда оператор, таржимон, ўқитувчи бўлиб ишлаб келмоқдалар. Бу ҳам талаба учун ўзига хос бир қулайликдир. Яна марказ қошида илмий ишлаб чиқариш фирмаси ташкил қилмоқчимиз.

Олимлар қанақа илмий иш қилсалар шу ерда бевосита амалга оширадилар. Компьютерда чет тилларни (инглиз, француз ва бошқа) ўргатишнинг пуллик курсларини ташкил қилмоқчимиз. Бунда илмий даражалари бор олимлар дарс беришади. Бу ҳам қўшимча даромад топиш турларидан биридир.

— Талабаларимизга маслаҳат ва тилакларингиз?

— Агар тўғрисини айтадиган бўлсак биз ўқиган пайтларда талаба учун бунчалик катта имкониятлар йўқ эди. Ҳозирда ҳатто ётоқхоналаримизда ҳам кутубхоналар ташкил қилиниб, ўқув хоналаримиз мавжуд. Мана қаранг шунчалик имкониятлар шароитлар яратилаётган экан, улардан фақат бир нарса талаб қилинади, фақат ўқиш. Ахир Мустақил Ўзбекистонимизнинг гуллаб яшнаши, равнақ топиши мана шу ёшларнинг талабаларнинг қўлида-ку. Мустақиллик шарофати билан университетимизга Мирзо Улуғбек номи берилди. Талабаларимиз Алишер Навоий, Бобур, Мирзо Улуғбек, Беруний ва Ибн Сино каби боболаримизнинг улуғ ишларини қилишсин ва уларнинг тугатолмай қолган савоб ишларини давом эттиришда боболаримизнинг руҳи мададкор бўлсин. Мен уларни янги ўқув йили билан табриклаб, фақат аъло баҳоларга ўқишларига катта муваффақиятлар тилайман. Янги ўқув йилида янги омадлар тилайман.

Лутфулло СУВОНОВ,
журналист.

«Оқ олтин» карвонига оқ йўл!

Ислоҳот одимлари

КЎКДУМАЛОҚ КОНЧИЛАРИ

ХЎЖАЛИК МУБОРАК, ИБН АБДУЛЛА!

Воҳадаги газ ва нефтни топиш, қазиб чиқариш ва қайта ишлаш ишлари Муборак тумани билан боғлиқ. Сабаби, ҳозир 30 дан ортиқ конларда иш олиб бораётган газ конлари бошқармаси ва республикадаги энг йирик Газни қайта ишлаш заводи шу шаҳарда жойлашган. Туманга ташриф буюрганимда нимага бу ернинг Муборак деб аталиши билан қизиқдим.

Айтишларича, шу яқин орадаги қишлоқда бир бой яшаб ўтган экан. Бойнинг учтўртта қизи бўлиб, худо унга ўғил ато этмабди. Унинг хизматкорлари кўп, лекин ичида биттаси жуда садоқатли чиқибди. Бой қачон бўлсада эрта турмасин Абдулла обдастада илиқ сувни муҳайё қилиб қўяр экан. Ҳайрон бўлган бой бир куни кузатса Абдулла кечқурун ётишдан олдин обдастани сувга тўлдириб кўрпасининг тагида олиб ётар экан. Не ишни буюрмасин дўндириб келадиган бу йигитга бойнинг меҳри тушиб уни ўзига куёв қилиб олибди. Бойнинг гўзал қизига уйланган хизматкорга келиннинг сепи бирла катта хўжалик ҳам инъом қилинибди. Бойнинг насаби ҳам хўжалардан экан. Йигитнинг таниш-билишлари ва яқинлари «Хўжалик муборак, Абдулла» дея муборакбод этишлари натижасида қишлоқнинг номи Хўжамуборак номи билан юритиладиган бўлибди. Кейинчалик ўзининг зукколиги ва илмлиги билан Имом Абдулла ибн ал-Марвозий номи билан машҳур бўлибди. Шу киши яшаб ўтган жойда зиёратгоҳ ҳам бор экан. Бу ривоятни менга ёшлар «Камолот» жамғармаси Муборак тумани бўлимининг раиси Шавкатнинг отаси Абдурашид ака сўзлаб берди.

ЎЗИМИЗДА ҲАМ БЎЛАРМИКАН?

Қашқадарё чўлларида эллигинчи йиллардаёқ нефтни қидириш ишлари бошлаб юборилган. 1965 йилда «Октябрь 50 йиллиги» номли биринчи қудуқ ёнган, келаси йилда мутахассислар уни жиловлашга муваффақ бўлишган. Тупроқнинг таркибий қисми, биринчи машъалдан чиқаётган газнинг босими бу ерларда газ ва нефть конлари кўплигидан далолат берди. Орадан хиёл ўтмай 1967 йилда Муборак газни қайта ишлаш заводи қурилиши бошлаб юборилган. Ўша пайтда собиқ иттифоқда ҳам ҳажми жиҳатидан жуда улкан бу саноат қурилиши тўрт йил ўтмай биринчи маҳсулотни бера бошлаган. Бугунга келиб бурғалаш, қазиб чиқариш, қайта ишлаш, сақлаш қурилмаларининг кўпи эскириб қолган. Ишлаб чиқариш туб маънода янгиланишга муҳтож. Бугунги кунда зўр бериб ишлаб чиқариш ҳажмини талаб даражасида кенгайтиришга ҳаракат қилинмоқда.

— Биз газни тўла ишлаб чиқариш, нефтни ишлаш қурилмаларини, қувурларни Россиядан, насос, компрессор каби ускуналарни Япония, Германия, Англия каби мамлакатлардан сотиб оламиз, — дейди Газ конлари бошқармаси бошлиғи Иван Родионович Келеш.

Газ ва нефтни қазиб олиш ва қайта ишлаб чиқариш учун қурилмаларни ривожланган давлатлардан сотиб олар эканмиз халқ хўжалигини ривожлантириш учун ниҳоятда зарур бўлган газ, нефть ва конденсатдан олинадиган қимматли хом ашёлар таннархи юқори бўлаверади. Аскада қурилган автомобиль заводи ойна ишлаб чиқариш, радиосозлик, лак-бўёқ ва яна саноатнинг бир қанча соҳаларини оёққа турғазар экан. Шу йўсинда ўзимизда ҳам нефть ва газни ишлаб чиқаришда ишлатиладиган техник қурилмалар заводини қуриш мақсадга мувофиқмикан, деган фикрни шу ердаги бир мутахассисдан сўраб кўрдим.

— Сиз айтаётган қурилмалар учун жуда кўп металл керак бўлади. Оғир металлни сотиб олиб, келтириб қайта ишлагандан кўра тайёр қурилмаларни сотиб олиш минг марта афзалдир, деди у бамайлихотир. Ким билади, балки у ҳақдир. Лекин хаёлимдан негадир бир пайтлар собиқ иттифоқдан Япониядек ривожланган давлатнинг лом, темир изли трактор ва бульдозерларни сотиб олиб, қайта эритиб машина қурилиши саноатида роса ўринли фойдалангани ўтди. Тўғри, бугунги кунда тезроқ нефть ва газни ишлаб чиқариш кўламини кенгайтиришимиз Ватанимиз равнақига жуда зарур омил бўлиб турибди.

КЎКДУМАЛОҚ САФАРИ

Кўкдумалоқни бир кўриб келиш орзуси менга ҳеч тинчлик бермади. Кўкдумалоқ кони Муборак шаҳридан 80 чақиримлар узоқда жойлашган. Ўша томонда хизмат юзасидан бошқарма бошлиғининг ўринбосари Сергей Фастов отланаётган экан. Фурсатдан фойдаланиб мен ҳам унинг хизмат машинасида Кўкдумалоққача етиб оладиган бўлдим. Йўлда Сергей Леонидович ўзи ҳақида гапириб кетди. Асли украиналик бу йигит мутахассисликка оид таҳсилни Россияда олган экан.

— Мен бу ерга 1978 йил 9 октябрда ёш мутахассис сифатида юборилгандим. Бултурдан бери ишлаб чиқариш бўйича бошқарма бошлиғининг муовини лавозимида ишлайман.

Кўкдумалоқ конидан қазиб олинаётган конденсат ўзининг таркибига кўра жуда ноёбдир. Кўкдумалоқда лойиҳадаги қурилиш шартномасининг 70 фоизи амалга оширилган. Нефтни тайёрлаш қурилмаси тўла қувват билан ишга туширилган, газ ва конденсатни тайёрлаш ҳам деярли тўлиқ фойдаланишга топширилиб, лойиҳадаги қувватига чиқиб қолди. Қатлам босимини сақлаш насос қурилмаси ишга туширилиб сув ҳайдаш бошланди. Ҳозир у ерда АҚШнинг «Келлог» фирмаси билан ҳамкорликда компрессор станцияси қурилиши авжига чиққан пайт. Бу станция ишга тушганда ер ости қатламидан конденсатни ҳайдаб чиқариш учун шу конденсатларнинг ўзидан ажратиб олинаётган газлар тозаланиб, қайтадан ер остига юборилади.

Сергей Леонидович яна бошқа газ конларининг фаолияти ҳозирдаги иш жараёнлари ҳақида анча нарсаларни сўзлаб берди. У киши мен билан деярли тенгдош экан.

— Сергей, кўпгина юртдошларингиз ўз ватанига қайтиб кетишди, сиз ҳам кетиб қолмоқчимасмисиз? — деб сўрадим.

— Менга ҳамма шаҳарлардан ҳам Тошкент кўпроқ ёқади. Иложи бўлса ҳозир жон-жон деб ўша ерга кўчиб ўтардим, — деди у.

Кўкдумалоққа етиб келганимда Сергей Леонидович мени шу коннинг бошлиғи Қаҳрамон Қурбонов билан таништириб ўз йўлида давом этди.

Кўкдумалоқ кони жазирама чўлда жойлашган. Бу ерда иссиқ ёзнинг кунлари соядa 45 даражадан ҳам юқори бўлар экан. Конда ҳаммаси бўлиб 450 нафар одам ишлайди. Бу ерда 500 кишига мўлжалланган ишчилар шаҳарчаси қуриб битказилган. Унда дўкон, чойхона, замонавий ҳаммом, ошхона, иситиш қозонхонаси, тиббий ёрдам кўрсатиш таянчи ва телефон алоқаси аҳоли хизматида.

Биз ишчилар ётоқхонасига кириб борганимизда вахтадан чиққан ишчилар кўрсатувларни томоша қилишаётган экан.

— Конденсатни меъёрлаш қурилмаси ишга тушгач катта босимдан чиқаётган газ машъалда тўлиқ ёнмай ундан пропан ва бутанларни суюқ ҳолда олиш учун имкониятлар яратилади, — дейди Қаҳрамон.

30 ёшида коннинг ишларини бошқараётган бу йигитнинг қўлида 340 та одам ишлайди. У Тошкент Политехника институтининг нефть ва газ конларини ишлатиш факультетини сиртдан битирган. Муборак шаҳридан қатнаб ишлайди, оилали, бир қизи бор. Фаолиятини оддий ишчиликдан бошлаган. Кон геологи, кон бошлиғининг ўринбосари лавозимларида ишлаган.

— Лойиҳада белгиланган нефть ва газ қудуқларининг 80 фоизи қуриб битказилди, — дейди Қаҳрамон. — Ҳозир бир нечта янги қудуқлар қазилмоқда. Қазиш ишларини «Узбекбурғалаш» тресті ва «Узбекнефтьгазгеология» бошқармаси пармаловчилари олиб боришяпти. Қурилиш ишларини Бухоро газ саноати қурилиши трести, «Мубораккнефтьгазмонтаж» ҳамда «Жанубгазқурилиш» трестлари ҳамкорликда амалга оширмоқда.

Ишчиларнинг маоши яхши. Ҳар ойда 70 фоизли мукофот пули оладилар, иқлимнинг иссиқлиги назарда тутилиб туман қўшимчалари ҳам қўшилади. Қудуқ бошқарувчиларидан Йўлдош Шосаидов, Равшан Самадов, қурилма бошқарувчилари — Мурод Жумаев, Қурбон Очилов, машинист Сафар Очилов, муҳандислардан Умид Файзиев, Элмурод Зикриллаевлар, кон геологлари Акрам Раҳмоновлар, қудуқ усталаридан Шуҳрат Ҳамроев, Бекмурод Абдуллаевлар сидқидилдан меҳнат қилмоқдалар.

ХОТИМА

Мен вилоятдаги газ ва нефтни ишлаб чиқариш билан озми-кўпми танишиб, ҳали бу соҳада қилинадиган ишлар олдиндалигига амин бўлдим. Шу йўсинда Президентимизнинг яқинда Америка Қўшма Штатларида бўлиб, у ердаги сармоядорлар билан учрашганида мамлакатимизда ёқилғи-энергетика, кимё ва бошқа саноат турларини ривожлантириш бўйича минтақаларга ажратилаётган маблағлар ҳақида гапирди. Гап шундаки, юртбошимиз ўз сўзида Сурхондарё, Қашқадарё ва Бухоро вилоятларига жуда катта миқдорда сармоя сарфланишини назарда тутганди. Шу кетишда яқин беш йилликда Қашқадарё вилояти йирик саноат ҳудудига айланади. Хорижий компаниялар билан ҳамкорликда химия саноати корхоналари қурилиши мўлжалланмоқда. Бу ўз ўрнида газлаштириш ва сув таъминоти муаммоларини ҳал қилишда етакчи омил бўлади. Бу ишларнинг ҳаммаси ёшларнинг бевосита иштирокида амалга оширилади. Бу ҳол уларга ишлаб чиқаришда ўз ўринларини топишда, мамлакат иқтисодий, сиёсий ва маънавий ҳаётида янада фаолроқ бўлишда катта имкониятлар очиб беради.

Суннат АЗЛАРОВ,
«Туркистон» мухбири.

Абдул-Манноб Алимбек

ҒАЛАБА

(ҳикоя)

Команда тренери уни ўйин тугашига ўн беш дақиқа қолганида майдонга туширди. Барибир эмасми 3:2 ютқазамизми ёки 4:2 — деб ғулдиради у ўзича — асосийси финалга чиқдик.

13-рақамда майдонга тушган бу ўйинчини томашабинлар бироз кулги ва қийқирув билан кутиб олишди. Ёши 40 ларга бориб қолган, қориндор, кўзойнакли бу ўйинчи ҳақиқатда майдонда ғалати кўринарди.

Рақиб дарвозаси томон бурчакдан тўп тепишмоқда. У деярли ҳаводаги тўпга эътиборсиз дарвоза томон шиддат билан учиб бораяпти, жарима майдонига ёриб киргач, тўп унинг бошига тўсатдан тегиб дарҳол йўналишини ўзгартиганини сезиб, таққа тўхтади. Ва бехос, ўйинчиларнинг қизғин олқишлари остида юмшоқ ўт устига қандай йиқилганини ҳам сезмай қолди. Тургач таблода ҳисоб 3:3 ёзилганини кўрди, майдон бўйлаб эса гол муаллифи сифатида унинг фамилияси ўқишди. «Наҳотки мен урган бўлсам», деб ўйлади у марказ томон ошиқаркан.

Ҳисоб тенглашгач рақиблар ўйинни майдон ўртасидан бошлашди. Кейинги беш дақиқа мобайнида у деярли майдонда тўпсиз ҳаракатланиб юрди. Сўнг эса сабри чидамасдан бақирганча тўп ташлашларини сўраб югира бошлади. Бирдан у олдинга югириш кераклигини ҳис қилиб, бор кучи билан жарима майдони томон интилди. Тўп келаётган эди... у ўтказиб юбориш мумкинлиглини ҳис қилдида бор кучини жамлаб, ҳавога сакради ва шу мобайнида муаллиқ ҳолатда чап оёғи билан тўпни тепишга улгириб қолди. Тўп чиройли айланиб дарвозанинг юқори бурчагидан айланиб тўрга тушди. Ўзи эса бутун оғирлиги билан чалқанчасига йиқилди.

У касалхонада — баджаҳл жарроҳнинг кескин сўзларидан ўзига келди:

— Ким умртқа поғонадаги шундай жароҳат ва заиф кўз билан сени ўйинга туширишга ҳадди сиғди?! Ақлга сиғмайди бу.

Касал кўзларини секин юмганини кўриб, жарроҳ бироз юмшади:

— Оғрияптими?

— Ҳа, бироз!

Бир ҳафта ўтгач у касалхона ҳовлисида қўлтиқтаёқларда айланиб юрадиган бўлди. Бир куни ҳовлидаги ўриндиқда тарвуз қучоқлаб ўтирган болага кўзи тушиб қолди.

— Кеч бўлганда бу ерда нима қилиб ўтирибсан? — сўради у.

— Мен келганимда ҳали ёруғ эди, — жавоб берди болакай.

— Тушунмадим, унда шунча пайтдан бери кимни пойлаяпсан?

— Амаки мен касал кўргани келганим йўқ. Ойимнинг олдига келгандим. У шу ерда навбатчи шифокор бўлиб ишлайди. Бугун кимнингдир туғилган куни экан, шунга тарвуз олиб келишни буюрган эди.

— Кеч бўлиб қолди, ойинг ҳам кетиб қолгандир.

— Мен ҳам шундай бўлса керак деб ўйлаяпман.

— Унда уйга кетавериш керак, — кўндиришга уринди бемор.

— Мен кетаверардим-куя бироқ пулим йўқда, — деди кулиб болакай.

— Ҳа, шунақами — деганича бемор хонасига кўтарилди. У болага йўл кира учун пул бераркан: «катта бўлганингда қайтарарсан», деб ҳазиллашиб қўйди. Кейин, негадир болани бекатгача кузатиб қўйишга қарор қилди. Бекатда бола трамвайга чиқишидан олдин: «Амаки кечқурин татиб кўрарсиз, жуда пишган бўлиши керак» деганича тарвузни уни олдига қўйганича югириб трамвайга чиқиб кетди. Шу заҳоти эшиклар ёпилди-ю, у ҳеч нарса дейишга ҳам улгира олмай қолди.

У қўлтиқтаёқларига суянганча тарвузни қандай кўтаришни билмай, бекатда анча туриб қолди. Хонасига имиллаб етиб боргунча, мутлақо нотаниш бола учун кўнглида қандайдир ҳаловатсизлик уйғонганини ҳис қилиб борди.

Эрталаб жарроҳ уни яна бир бор кўрикдан ўтказар экан:

— Сиз бизникига ўхшайсиз, барибир операция қилмасдан иложимиз йўқ, — деди ярим ҳазил, ярим жиддий.

«Мана сенга ғалабанинг баҳоси», деб ўйлади бемор ва деразадан осмонга термилиб, ҳавода чироқли учиб юрган қоғоз илонни кўрди.

Операция яхши ўтди. Бир ойдан сўнг у ҳасса ёрдамида бемалол юрадиган бўлди. Бир куни кундаликлари устида ишлаб ўтираркан деразадан қараб, тарвуз кўлтиқлаб келаётган ўша болакайга кўзи тушди. У пастга тушиб болани чақирди:

— Нима қилиб юрибсан, кимнинг олдига келдинг?

— Сизни, — деди бироз каловланиб бола.

— Менга — ажабланди у.

— Ҳа, сизга, мен ойимга барчасини қандай бўлганини айтиб берган эдим. Кечирасиз, мен ўшанда сизни қандай қилиб тарвуз кўтара олишингиз ҳақида сира ўйламабман.

— Менга қара, — деди у — юр ҳозир хонамга чиқамиз, бу тарвузни олиб кетаверсанг ҳам бўлади, ўша сен қолдирганини эса биргаликда татиб кўрамиз. Болани тарвуз билан меҳмон қилар экан у юр нарсалар ҳақида сўради. Отаси автомобиль ҳалокати натижасида ногирон бўлиб қолгани, онаси бошқа турмуш қурибди. Ўшандан буён бола бувиси билан яшаркан. Буларни эшитиб у анча вақт гапира олмади. [illegible]

Орадан анча вақт ўтди, у касалхонадан чиқиб ишга ҳам тушди. Шундай кунларнинг бирида ишхонасида телефон жиринглаб қолди. Бу ўша болакай эди...

— Масала ечиш керак, — ҳайрон бўлиб сўради у, — ахир мен институтни тугатганимга кўп йиллар бўлди, билмадим енга оламанми, майли уриниб кўришим мумкин, айта қол, бироздан кейин қўнғироқ қилсанг жавобини айтаман...

Ҳар ҳолда масалани ечиб берди. Орадан бир ҳафта ўтгач эса болакай бир ўртоғи билан катта бир тарвуз кўтаришганча завод ҳовлисида пайдо бўлишди.

— Нега яна тарвуз кўтариб келдинг?! — ҳайрон бўлиб сўради у.

— Ўзим эмас ўртоғим билан келдим. У сизнинг ёрдамингизда билим юртининг талабаси бўлди. Эсингиздами сиз ечган ўша масала, мен уни деразадан унга узатган эдим, кўриб турибсиз ҳаммаси яхши тугади, ўртоғим энди талаба. Улар бу воқеа атрофида анчагина кулиб гаплашиб ўтиришди. Кейин болакай бирданига уни туғилган кунга таклиф қилиб қолди. Кутилмаган бу таклифдан у бироз эсанкираб қолган бўлса-да, секин сўради:

— Унда мен сенга нима совға қилсам экан-а?!

— Ҳеч нарса, мен ўзингизни келишингизни истагандим, холос, — деди бола бироз хафа бўлиб.

— Кечирасан, мен ростданам нима совға қилишни билмайман, майли бир нарса ўйлаб топамиз. Мен албатта бораман. Қаерга?

— Шанбага — деди боланинг кўзи ёришиб.

Шанба ҳам келди. Кун бўйи у нимадир етишмагандек юрди. Совға сотиб олгач, заводдаги ишларини битирди-да завод ҳовлисини узоқ айланиб юрди. Кейин, у боланикига йўл олди. Уни хурсандлик билан кутиб олишди. Меҳмонхонада ўтираркан меҳмонларнинг кўпларини қаердадир кўргандай бўларди (?). Болага совғани топширди. Боланинг онаси [illegible] сўради:

— Амаки, Сиз нима онам билан танишмисиз?

— Йўқ, йўқ, — деди у хонадан чиқишга шошиларкан. Лифт ишламаётганди. У секин-аста зинапоядан туша бошлади.

Бирдан, «амаки, амаки, тўхтанг мен сизга тарвуз олиб қўйгандим», — деган боланинг янгроқ овозини эшитди. У ҳаяжон билан зинапоялардан югуриб тушаётганди.

Амаки, — қичқирди — кетманг илтимос! Бола югурганича келиб унинг бўйнига осилди.

Истиқлол ғунчалари

ОРЗУЛАРИ НУРГА ЕТАКЛАР

Телефонда тайинланган вақт бўйича В. Успенский номидаги махсус мусиқа мактабига етиб бордим. Ўша пайт уни ҳамма ахтарарди: телевидениедан, радиодан, фотомухбиримиз Рашид ака ҳам. Лекин ундан дарак йўқ. Ойисию муаллимлари ҳайрон. Қаерда юриши мумкин-а? Ўртоқларидан дараклаймиз. Улар эса елка қисишдан нари ўтишмайди. Ие, ана унинг ўзи ҳам келиб қолди.

— Ойи биз болалар билан автоматли ўйинларда бироз ушланиб қолувдик...

Даниил Ҳолиқов эндигина ўн икки ёшга кирган. Аммо шунга қарамай кўпчилик мусиқа шинавандаларини ҳайратга солиб улгурган. «Кўпчилик» сўзи сиз ўйлаганда ҳам кенгроқ маънода англашингизни истардик. Сабаби...

1995 йилнинг баҳори. Англияга жаҳоннинг турли бурчакларидан мусиқашунослар, созандалар бисёр йиғилган. Барча аҳли Европани зумда лол қолдирганича жажжи болакай скрипка чаларди. Болажон бундай сафарларга деярли кўникиб қолган. Ҳамдўстлик давлатлари, Туркия, Англия, Германия...

1996 йилнинг 29 августи. Тошкентдаги Халқлар Дўстлиги саройида «Ўзбекистон — Ватаним маним» кўрик-танлови иштирокчиларининг катта концерти пайтида Даниилга Президентимиз номидан машҳур итальян устаси Пьер Лоренцо Вангелистининг 1760 йилда ишлаган скрипка чолғуси асбоби топширилди.

Даниил ўзининг соддалиги, самимийлиги билан бошқа болалардан фарқ қилмайди. Лекин қайсидир жиҳати билан улардан тамомила фарқ қилади. Айнан қайси жиҳатлари...

— Мусиқа билан қачондан бери шуғулланасиз? — сўраймиз ундан.

— Беш ёшимдан бери. Ойим ҳам, дадам ҳам мусиқага алоқадор кишилар. Ойим моҳир пианиночилар, дадам эса Туркистон саройидаги жаз гуруҳида ишлайдилар. Бах, Брамс каби композиторларнинг асарларини ёқтираман. Умуман мусиқани жуда яхши кўраман. Чунки у сеҳрли эртакка ўхшайди.

Аввалига Қозоғистонда ўтказилган Ўзбекистон кунларида муваффақиятли концерт берган Даниил кейинчалик жаҳоннинг бошқа давлатларида ҳам ўз маҳорати ва истеъдодини намоён этди.

— Утган йилнинг апрель ойида, — деб ҳикоя қилади ёш мусиқачи, — Англияда Иегуди Менухин номли Халқаро мусиқа кўрик танлови бўлиб ўтди. Жаҳон миқёсида жуда катта нуфузга эга бўлган бу кўрик-танловда дунёнинг кўпгина мамлакатларидан скрипкачи ўсмирлар иштирок этишди. Унда машҳур композиторларнинг бир нечта асарларидан намуналар ижро этдик. Куй ниҳоясига етгач, томошабинлар қарсак чалиб, яна қайта ижро этишимни сўраганлари сира эсимдан чиқмайди.

Танлов ниҳоясида ўзбекистонлик жажжи мусиқачи Даниил Ҳолиқов Халқаро кўрикнинг совриндори деб эълон қилинди. Роппа-роса бир йил муқаддам унга юртбошимиз Ислом Каримовнинг махсус стипендияси топширилган эди.

Улуғ мутафаккир бобомиз Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллик тўйи арафасида республика истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватловчи Улуғбек жамғармаси «Истеъдодларни излаймиз» кўрик-танловини эълон қилганди. Ранг-баранг, талайгина концерт дастурларида ҳамда халқаро фестивалларидаги иштироки учун Даниил ҳам кўрик-танлов ғолиблари сафига қўшилганди.

Елена Живаева, ёш мусиқачининг онаси:

— Биласизми, боладаги истеъдодни ўз вақтида пайқай билиш, уни тўғри йўналтириш ота-оналарнинг зиммасидаги алоҳида масъулиятидир. Ўғлимнинг мусиқа соҳасидаги ютуқларида менинг ҳам яхшигина ютуғим борлигидан фахрланаман. Ахир машғулотларнинг саксон фоизи уйда бўлади-да.

— Даниил, ўз тенгқурларидан анчайин илгарилаб кетган деб ўйлайсизми?

— Мақтов кимга ёқмайди дейсиз. Лекин биз кўпинча ўғлимизга унинг камчилик ва нуқсонларини айтамиз. Ҳар қандай аҳволда ҳам мақтовлар ўғлимизга халақит қилишини истамаймиз.

— Даниил, бу йил ҳам сафарда бўлгандирсиз?

— Ҳа, бу йил Германияда ҳайрия концертлари бердик. Бизни у ерда жуда яхши кутиб олишди. Томошабинлар ижромизни тинимсиз олқишлаб турдилар. Бизни Германияга яна таклиф этишган.

— Сафарда бўлганингизда уйингизни соғинасизми?

— Аввалига ўзга шаҳарлар менга қизиқ туюлади-да, лекин икки-уч кун ўтар-ўтмас уйимизни — Тошкентни жуда соғинаман. Қанийди концертлар тезроқ тугасаю Ўзбекистонга қайтсак дейман.

— Боланинг иқтидорини хорижликлар ҳам эътироф этяпти, — дейди биз билан мулоқотда Даниилнинг ўқитувчиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Нотан Мендельсон — Германия элчихонасининг маданият бўлими раҳбари жаноб Кайльхольц ўқувчимиздаги истеъдодни пайқаб, скрипка туҳфа қилди. Юртбошимизнинг Даниилга ғамхўрлигидан эса биз муаллимларнинг қувончимиз чексиз. Даниил каби болалар мактабимизнинг фахри ҳисобланади.

Жажжи мусиқачининг бўш вақти йўқ ҳисоби. Яна ҳам тўғрироғи у вақтини тўғри ташкил эта олган. Спортни яхши кўради, велосипед ҳайдайди, сувда сузади. Компьютер техникасига ҳам бефарқ эмас.

— Президентимизнинг менга бўлган меҳрибончиликлари учун ташаккур айтаман, — дейди Даниил, — ва буни яхши ўқишим билан оқлашга ҳаракат қиламан.

— Орзуларингиз кўпдир, лекин қай бири энг асосийси? — сўраймиз ундан.

— Дунёга танилган энг зўр мусиқачи бўлиш!

Даниил орзуларига қай бир маънода етган, унинг келажаги эса юртимиз келажаги каби нурли ва ёркин эканига сира шубҳа қилмаймиз.

Назокат УСМОНОВА
«Туркистон» мухбири.

Шахсий фикр

ЮКСАЛИШНИНГ НЕМИСЧА УСУЛИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов Германия Федератив Республикаси ҳақида шундай деган эди: «Германия бугунги кунда дунёнинг манаман деган давлатлари сафига кирмоқда. Юксак саноат имкониятлари, халқ руҳий дунёсига сингиб кетган меҳнатсеварлик туфайли мамлакат дадил одим ташламоқда. Немислар қўлга киритаётган ютуқлар ҳар қандай одамни лол қолдиради».

Шу нуқтаи назардан келиб чиққан ҳолда, мен Германия иқтисодиёти ташқи иқтисодий алоқалари ва хусусан, Ўзбекистоннинг бу давлат билан ўрнатаётган савдо-иқтисодий муносабатлари ҳақида тўхталиб ўтмоқликни лозим деб ҳисобладим. Зеро, халқимиз, айниқса, биз ёшлар бугунги дунёвий жараёнлар билан, ундаги фикр ўзгаришлари билан, давлатимизнинг олиб бораётган ички ва ташқи сиёсати билан бақамти қадам ташлашимиз зарур.

Германия Федератив Республикаси дунёнинг саноати ўта тараққий этган давлатларидан бири ҳисобланади. Уруш туфайли харобаларга айланган мамлакат жуда қисқа вақт мобайнида саноати юксак ривожланган давлатга айланди. Айнан мана шу қисқа давр ичида «Немис иқтисодий мўъжизаси» деган тушунча истеъмолга кирди. Бугунги кунда ялпи миллий маҳсулот (ЯММ) ҳажми жиҳатидан ва саноат ишлаб чиқариши бўйича Германия Европа қитъасида 1-ўринни ва жаҳонда 3-ўринни (АҚШ ва Япониядан кейин) мустаҳкам эгаллаб турибди. Ялпи миллий маҳсулотни аҳоли жон бошига ишлаб чиқариш кўрсаткичи бўйича эса фақатгина АҚШдан орқада қолаётир, холос. ГФР ташқи савдо обороти ва импорти бўйича ҳам дунда 2-ўринга чиққан бўлса, экспорт кўрсаткичлари бўйича у сўнгги йилларда дунёда мутлоқ етакчилик қилаётир. Германия экспорт имкониятларининг ўта юқорилиги бу мамлакатда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг ўта рақобатбардошлилиги ялпи миллий маҳсулот билан изоҳланади. Кенг миқёсда экспорт суръатларининг ўсиб боришига таъсир қилаётган яна бир сабаб шуки, ГФР табиий ресурслари баъзи бир турларининг захиралари анча чекланганлигидир.

Моддий ишлаб чиқариш тармоқлари тизими бўйича саноат ҳиссасига ялпи миллий маҳсулотнинг 41 фоизи, қишлоқ хўжалигига эса бор-йўғи 1,5 фоизи тўғри келади. Германия иқтисодиётида ноишлаб чиқариш соҳасининг салмоғи жуда юқоридир. Ялпи миллий маҳсулотнинг 14 фоизини савдо таъминлаб бераётган бўлса, мамлакатда яна-да, кўпроқ аҳамият касб этиб келаётган хизмат кўрсатиш соҳаси тармоқлари 44 фоизни ташкил қилади.

ГФР иқтисодиётида йирик монопол бирлашмалар етакчи мавқега эга. Уларнинг асосий ташкилий кўриниши Концерн ҳисобланади.

Ҳозирги пайтда мамлакат оғир саноатида 3 та йирик концерннинг фаолияти алоҳида ажралиб турибди. Булар «Тиссен», «Крупп» ва «Маннесманн»дир. Тошкўмир қазиб олишнинг, пўлат қуйишнинг ва оғир машинасозлик тармоғининг сезиларли қисми улар назоратидадир. Электротехника ва электрон саноатида эса «Бош» ва «Сименс» концернларининг фаолияти алоҳида диққатга сазовордир.

Хориж капитали ҳам мамлакат иқтитсодиётида муҳим аҳамият касб этади. Сўнгги 10 йил мобайнида хориж фирмалари Германия хўжалик тизимига 29 млрд, немис маркаси атрофида сармоялар сарфлашди. Улар эътиборини жалб қилаётган асосий сабаб — мамлакатнинг ривожланган инфраструктураси, юқори малакали ишчи ва хизматчилари, ҳамда иқтисодий жиҳатнинг барқарорлигидир. Германия иқтисодиётини инвестициялаш жараёнида Буюк Британия, Швейцария, АҚШ, Голландия ва Франция сармоядорлари етакчилик қилади.

Германия иқтисодиётида фан-техника тараққиёти чуқурлашуви билан чамбарчас боғлиқ бўлган структуравий қайта қуришларнинг фаоллиги кундан кунга ошиб бораётир. ГФР янги бозорларни эгаллашга, маҳсулотларнинг яна-да янгироқ турларини ишлаб чиқаришга, анъанавий буюмларнинг таркибини технологик тарзда замонавийлаштириб боришга интилмоқда. Бу фаолиятда хусусий фирмаларнинг ҳам иштирок этаётганлиги эътиборга сазовордир. Чунончи, ушбу қилинаётган харажатларнинг 63 фоизини ҳам айнан улар амалга оширишаётир.

Германия доимо ўзининг юқори сифатли, ҳавфсиз ва энг замонавий автомобиллари билан машҳур бўлиб келаяпти. Мамлакат бир йилда ўртача 4750 минг дона автомобиль ишлаб чиқарса, шундан 4230 минг донаси енгил автомобиллардир. Автомобилсозлик тармоғида ишлаб чиқарилаётган барча машиналарнинг 90 фоиздан зиёдроғи тўртта йирик фирмалар — «Фольксваген верке», «Даймлер-Бенц», «Опель», «Форд» ҳиссасига тўғри келади.

Автомобилсозлик сўнгги йиллар мобайнида Германия саноатининг энг тараққий этиб келаётган тармоқларидан бири бўлиб қолаяпти.

Германия саноатининг бошқа яна бир сезиларли тарзда экспортга йўналтирилган анъанавий тармоқларидан бири бўлиб кемасозлик ҳисобланади. Бундан ташқари мамлакатнинг ривожланган авиация-ракета саноати ҳам мавжуддир. Бу тармоқда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг 80 фоизи учта концерн («Мессершмитт-Бельков-Блом», «ФФВ-Фоккер» ва «Дорнье»)га тегишлидир.

Германия жаҳон иқтисодиётида ўзининг кимё саноати билан ҳам етакчилик қилаяпти. Бунда, айниқса, кислоталар, ишқорлар, минерал ўғитлар ва шунингдек буёқларни ишлаб чиқариш ажралиб туради. Пластмасса, сунъий ва синтетик толаларни ишлаб чиқараётган нефть ва газ кимё корхоналарининг фаолиятини алоҳида таъкидлаб ўтмоқлик керак.

Анъанавий тармоқлар жумласига текстиль саноатини ҳам киритса бўлади. Шуниси ажабланарлики, ҳозирги Германия ҳудудининг бир қатор жойларида, ҳатто ўрта асрларда ҳам текстиль ишлаб чиқариши мавжуд эди.

Мамлакат қишлоқ хўжалиги эса алоҳида таҳсинга лойиқдир. Чунки, бу тармоқда аҳолининг фақатгина 5 фоизи банд бўлишига қарамай, у мамлакатнинг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжининг 90 фоизидан зиёдроғини қондириб келаяпти.

Хуллас, ГФР иқтисодий ўсиши иккита асосий омиллар билан изоҳланади: ички истеъмол ва экспорт. Немислар ўз юрти иқтисодиётининг ривожланишини «экспортга йўналтирилган» деб номлашади. Ўз табиий ресурсларининг чекланганлиги сабабли Германия импортдан ҳам, айниқса, нефть, газ ва рангли металлардан жуда манфаатдор. Демак, фаол ташқи иқтисодий алоқаларсиз ГФР ўз иқтисодиётининг ривожланишини асло тасаввур қила олмайди. Немис тадбиркорларининг ички ва ташқи таъминот доирасини максимал тарзда кенгайтириб боришга бўлган интилишлари, юқорида таъкидлаб ўтилганидек, 1986 йилдан бошлаб мамлакатнинг дунё миқёсида экспорт кўрсаткичлари бўйича 1-ўринга, импорт бўйича эса, ҳатто бироз аввалроқ, 2-ўринга чиқишига олиб келди ва бу мавқени ГФР ҳалиҳануз мустаҳкам ушлаб турибди.

Ўзбекистон ва Германиянинг бугунги кундаги иқтисодий ҳамкорлик алоқалари ҳақида гапирадиган бўлсак, энг аввало халқларимиз ўртасидаги савдо-сотиқ муносабатлари жадал ривожланиб бормоқда. Масалан, мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро товар айирбошлаш ҳажми 1993 йилда 76 миллион АҚШ долларини ташкил қилган бўлса (бунда Ўзбекистоннинг Германияга экспорти 56 миллион долларга етди), 1994 йилда 209,2 миллион АҚШ долларидан иборат бўлди. Бу кўрсаткич 1995 йилнинг биргина тўққиз ойидаёқ 226 миллион АҚШ долларидан ошиб кетди. Бир қанча немис фирмалари ҳозирнинг ўзидаёқ Ўзбекистонда ё ўз лойиҳалари билан, ёки қўшма корхоналар бўйича шерик сифатида иш олиб бормоқдалар. «Мерседес-бенц», «Алкоголь», «Сименс» каби фирмалар, «Саламандер» концерни, К. Аденауэр жамғармаси каби Ўзбекистонда фаолиятларини аллақачон бошлаб юборган 60 га яқин корхоналар бунга мисол бўла олади.

Ўтган йили ГФРдаги кўплаб оммавий ахборот воситалари Германия Федерал Президенти Роман Герцогнинг «Ўзбекистонни тенг ҳамкор деб эътироф этиш керак» деган сўзларини катта сарлавҳа қилиб чиқарди. Ҳозирги кунда эса биз мамлакатларимиз ўртасидаги айнан мана шундай тенг ҳамкорликнинг ўрнатилганлиги ва ривожланаётганлигидан фахрлана оламиз.

Анвар АБИРОВ,
Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент Давлат Университетининг иқтисодиёт факультети, Халқаро Иқтисодий Муносабатлар бўлимининг V-курс студенти.

Халқ амалий санъати

«ҲУНАРМАНД — ОЛЛОҲНИНГ ДЎСТИДИР»

Тарихидан маълумки, Буюк Ипак йўли орқали савдо карвонлари аждодларимиз яратган ҳунармандчилик молларини, халқ амалий санъати намуналарини олис-яқин мамлакатларга олиб кетганлар. Юртимиз довруғини етти иқлимга таратишда ҳунармандларимизнинг хизматлари беқиёс. Атилла давридан то Амир Темур давригача бўлган бу алоқалар XVII асрга келиб денгиз орқали йўллар очилгани боис кескин кенгайиб кетди. Кейинчалик Туронзаминда майда хонликлар вужудга келиши, маълум сабаларга кўра уларнинг ташқи дунёдан узилиб, ўз қобиғига ўралиб кетганлиги, тор манфаат натижасида юзага келган турли зиддиятлар ва урушлар халқ ҳунармандчилигига салбий таъсир кўрсатди. Оқибатда ҳунармандлар ишлаб чиқарган маҳсулотлар дунё бозорларига олиб чиқилиши учун имкониятлар яратилмади. Устига-устак Чор Россияси даврида ҳунармандлар ўз маҳсулотларини арзимаган чойчақага сотишга мажбур бўлди. Собиқ СССР даврида турли чекинишлар, сунъий тўсиқлар халқ ижодкорлигига, оммавий чиқишга ўз таъсирини ўтказди...

Истиқлол туфайли Республикамиз ҳунармандчилиги учун катта имкониятлар эшиги очилди. Республикамизнинг барча вилоятларида, кўпгина туман ва қишлоқларда, шаҳарларда гўзал, қулай бозорлар қурилаётгани халқ ҳунармандчилигини яна ҳам равнақ топишига кенг имконият очиб бермоқда. Аммо бу ривожланиш ўз тарзида давом этса, маълум даражада халқ амалий санъати ва ҳунармандчилик маҳсулотларини қўл учида, шошма-шошарлик билан яратилишига, жаҳон бозорларига чиқа олмаслигига олиб келади. Шунинг учун ҳам бу соҳада ҳукуматимиз маълум тадбирларни ишлаб чиқмоқда.

Маданият ишлари вазирлиги ташаббуси билан БМТнинг 50 йиллигига бағишлаб ўтказилган республика ҳунармандларининг биринчи ярмаркаси ва «Наврўз-96» иккинчи кўргазмалари натижаси, ҳунармандчилик тадбири ташкилий қўмитаси ишлари шуни кўрсатдики, бу соҳада давлат миқёсида кенг кўламдаги дастурамал ишлаб чиқарилмоғи лозим. Унинг устивор ва умумий йўналишлари нималардан иборат бўлмоғи керак?

Авваламбор, халқни эркин ижодга, амалий санъат турлари билан шуғулланишга сафарбар этиш учун қандай асослар бор деган савол туғилади.

Республика ҳунармандчилигини ривожлантиришдаги биздагидек имкониятлар ҳамма мамлакатларда мавжуд дейиш қийин. Масалан, Ҳиндистон давлатини олиш мумкин. Аҳолиси ниҳоятда кўп ҳисобланадиган бу мамлакатда одамларнинг тирикчилигини таъминлашда ҳунармандчилик энг муҳим мавқега эга. Ҳозирда ЮНЕСКО эксперти бўлиб ишлаётган Жаклин Дамиджа хоним бу мамлакат мустақилликка эришгач ҳунармандчиликка бутун халқни сафарбар этган ташкилотчилардан бири эди. Унинг таъкидлашича, халқ амалий санъати доимо ҳар бир давлатнинг, мамлакатнинг маданий анъаналарини қай даражада эканлигини яққол намоён этади, унинг ижодий миқёси, имкониятлари, миллий руҳиятини акс эттиради. Ўзбекистон халқ анъаналари ва амалий санъати шунчалик бой ва рангбарангки, сўз билан таърифлаш, санаб чиқиш қийин. У нафис сўзаналардан тортиб гўзалликда тенгсиз мато-атласлар, чўгдек ёниб турувчи гиламлару ёғоч ўймакорлиги, кулолчилик, заргарлик ва лок миниатюраларигача, ҳали жаҳонда тенги топилмаган ўзбек меъморчилик санъати намуналаригача кишини ҳаяжонга солади.

Ўзбек халқ амалий санъати олдида бугунги кунда ўта муҳим бўлган хом ашё муаммоси кўндаланг бўлиб турибди. Бу муаммо тўсатдан пайдо бўлгани йўқ. Бунинг ўзига хос объектив сабаблари бор, албатта. Юқорида таъкидланганидек узоқ йиллар мобайнида ўзбек халқ амалий санъати жуда кўп кўргуликларни бошдан ўтказди. Айниқса, кейинги тоталитар тузум халқ амалий санъатини ҳам мавжуд ижтимоий тузум мафкурасигагина хизмат қилишга мажбур этди. Фақат юртга насиб этган муқаддас Истиқлол туфайлигина ўзлигини англаган халқ амалий санъатининг ҳақиқий бунёдкорлик ҳисси, ижодий уйғониш намоён бўлмоқда. Жамиятимизнинг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий шаклланишида рўй бераётган ижобий ўзгаришлар бугунги кунда халқ ҳунармандчилигини тараққий этишига ва халқ усталарининг фаолияти, уларнинг мавзусига катта таъсир кўрсатаётганлиги яққол сезилиб турибди.

Халқ усталарини, ҳунармандларини хом ашё ва энг керакли материаллар билан таъминлашга, бугунги эҳтиёж ва харидорбоп ҳунармандчилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни зудлик билан йўлга қўйиш энг асосийси ҳунармандчилик маҳсулотларини халқаро бозорга чиқаришга эътиборни кучайтириш лозим.

Юқорида айтганимиздек Ҳиндистонда бунга эътибор берилди, халқ ҳунармандлари яратган маҳсулотлар дунё бозорига чиқиб, мамлакатга валюта кириб кела бошлади. Бундан мамлакат ҳам, аҳоли ҳам катта манфаат кўрди.

Халқни ҳунармандлик соҳасига оммавий жалб этишда қандай манфаатлар бор?

Биз бу ўринда Темурийлар салтанатида ҳунармандларнинг тутган ўрнини эслайлик. «Ҳунарманд Оллоҳнинг дўстидир» дейилади Ҳадиси Шарифда. Буюк бобомиз Амир Темур ана шу ўгитга амал қилиб ҳунармандларга, халқ усталарига алоҳида эътибор қилганлар. Натижада мамлакат обод, халқ маъмур бўлган. Одамлар иш билан, хазина ақча билан таъминланган. Халқ ҳунармандчилиги юксак тарққий топиб, оммавий жалб этилганда, қуйидагиларга эришилади:

Ёш авлодни ўз миллий маданияти билан фахрланиш ҳиссида тарбиялаш;

халқ маънавиятининг янада юксалиши;

аҳолини, айниқса кўпсонли қишлоқ аҳлини қўшимча иш билан таъминланиши;

халқимизнинг моддий фаровонлигини ўсиши;

халқаро бозорга кенг йўл очилиши ва бунинг натижасида чет эл валютаси юртимизга олиб киришни кўпайтириш...

Давлат аҳамиятига эга бўлган бундай ишларни ташкил этишда жаҳон мамлакатлари тажрибасига суяниб, уларнинг тарққиёт йўлида рўй берган хатоларини такрорламаслик учун бир қатор чора-тадбирларни амалга оширмоқ лозим.

Бизнинг фикримизча, давлат бу соҳада асосий ислоҳотчи сифатида ўзбек ҳунармандчилигига бош-қош бўлиши ва бу ишни давлат аҳамиятига кўтариш, Вазирлар Маҳкамасида махсус кенгаш, Маданият ишлари вазирлигида Халқ амалий санъати бошқармаси тузиш керак бўлади. Бундан ташқари халқ амалий санъатига мослашган минтақавий савдо уйлари ташкил этиш, кичик корхоналар, якка тартибда ишловчиларга молиявий ёрдам бериш ҳам фойдадан ҳоли бўлмайди. Халқ усталарини беш йил давомида барча турдаги солиқлардан озод қилиш масалаларини ҳам кўриб чиқиш керак.

Таклиф этилаётган масалаларни ҳал этишда ҳукуматимиз дастлабки қадамларни қўйди. Маданият ишлари вазирлиги ташаббуси билан ҳунармандларнинг I ва II республика кўргазмалари уюштирилганлиги, вилоятларда, туман ва қишлоқларда, шаҳарларда янги бозорлар барпо этилиши, кўргазма савдолари ташкил қилиниши, халқ усталарининг ҳалқаро кўргазмаларида иштирок этишлари сўзимизнинг исботи бўлади.

Ҳунармандчиликка, амалий санъатга жалб этилгандарни уч тоифага бўлиш мумкин. Яъни:

фақат амалий санъат, ҳунармандчилик билан шуғулланувчилар:

ўзининг ишидан, ўқишидан ташқари амалий санъат билан шуғулланувчилар;

нафақага чиқиб, таътилда халқ амалий санъати билан шуғулланувчилар...

Бу ўринда шуни таъкидлаш жоизки, дунё тажрибасида бошқа ишда ишлаётганлар ёки нафақага чиққанлар учун амалий санъат билан шуғулланиш уларнинг саломатликлари учун ҳам ғоят фойдали экани тарихда кўп исботланган.

Узоққа бормайлик, маълумки, ҳар қандай меҳнат ижодий ёндошишни талаб этсада, уларнинг барчасида ақлий фаолият имкониятлари тўла фойдаланилмайди. Бир маромда, меъёрий меҳнат талаб этилади. Шу нуқтаи назардан, масалан, завод ёки фабрика ишчиси ўз уйида, дам олиш кунлари, бўш соатларида ўзи севган амалий санъатнинг бирор тури билан шуғулланса унинг фикр доираси кенгаяди. Завқ, жисмонан ва руҳан баркамоллик пайдо бўлади. Айни пайтда эртаси ишга борганида унумли меҳнат қилади, руҳан ҳорғинликни ҳис қилмайди.

Шу ўринда Ўзбекистонда ҳунармандчиликнинг, халқ амалий санъатининг қайси турларини равнақ топтириш керак деган савол туғилиши мумкин. Олиб борилган кузатишлар ва тажрибалар шуни кўрсатмоқдаки, юртимизда тарихан шаклланиб келган, илмий ва ижодий ёндошиб ривожлантирилган, хом ашёси ўзимизда мавжуд бўлган мисгарлик, кулолчилик, чит, сўзана, палаклар ишлаб чиқариш, пичоқчилик, лак миниатюрали, пардоз қутилар, гиламчилик, ёғоч ўймакорлиги, деворий безак-нусхалар босиш каби қадимги, айни пайтда замонавий руҳда равнақ топаётган қатор халқ санъати турларини ривожлантириш мақсадга мувофиқдир. Бундан ташқари, унутилган ёки унутилаёзган айрим анъанавий санъат турлари борки, улар махсус илмий-тадқиқот устахоналарида тикланиб, талаб ва эҳтиёжларини ўрганган ҳолда ривожлантирилса, яна ҳам такомил топтирилса ўринли бўлар эди. Бу борадаги ишларга бевосита санъатшунослик илмий-текшириш институти, вилоят ва пойтахт музейлари ходимлари жалб этилиши фойдадан холи бўлмайди.

Юқорида қайд қилиб ўтилган ҳар бир масала махсус ва етук мутахассислар томонидан обдан илмий-амалий — молиявий томондан изчил тизимда ишлаб чиқилмоғи лозим. Айниқса, савдо уйларини ташкил этиш, жаҳон бозори эҳтиёжлари ва талабларини ўрганиш, истимолчи ва маҳсулот ишлаб чиқарувчи ўртасидаги муносабат, савдо-сотиқ, солиқ, хом ашё ва маблағ билан таъминлаш масаласи яхлит, чамбарчас ҳолда таҳлил этилиб, махсус лойиҳаси ишлаб чиқарилса, Ўзбекистон учун катта аҳамият касб этган бўларди.

Т. ҚЎЗИЕВ.

ПОЛВОНЛАРИ КЎПДИР БУ ЮРТНИНГ

Қашқадарё вилояти ҳокимияти, Ўзбекистон Республикаси Давлат Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси ҳамкорликда буюк соҳибқирон Амир Темур хотирасига бағишлаб 10-13 сентябр кунлари Шаҳрисабзнинг марказий ўйингоҳида миллий кураш бўйича иккинчи Халқаро турнирни ўтказдилар. Ушбу турнирда қатнашган мухбиримиз эътиборингизга мусобақа ҳақида қуйидагиларни ҳикоя қилади.

Яқин ўтмишда жаҳоннинг кучли спортчиларини йиғиб, халқаро спорт анжуманларини ўтказадиган мамлакатларга ҳавас билан қарар эдик. Бугун мустақиллигига бор-йўғи беш йил тўлган ватанимизда катта спорт мусобақаларининг ўтказилиши одат тусига кирмоқда. Пойтахтда донғи дунёга кетган теннисчилар иштирокида «Президент кубоги» учун бўлиб ўтган ўйинларнинг тугаганига ҳали саноқли кунлар ўтмасдан, Шаҳрисабздаги марказий «Ҳисор» ўйингоҳида соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллик тўйига бағишлаб миллий кураш бўйича ўтказилган иккинчи Халқаро турнир фикримизнинг далилидир. Бу Халқаро турнирда Гуржистон, Туркманистон давлатларидан, Қорақалпоғистондан ва мамлакатимизнинг барча вилоятларидан жаҳон чемпионлигига даъвогарлик қилган, бошқа нуфузли Халқаро турнирларда иштирок этган, таниқли 130 га яқин полвонлар қатнашдилар. Мусобақанинг биринчи кунларида спортчилар вазн тоифалари бўйича ўзаро куч синашдилар. Шуниси диққатга сазоворки, мусобақанинг ҳар бир босқичи кескин курашлар остида ўтди. Қашқадарёликлар қадимдан миллий курашда фаолликларини намойиш этдилар. Вилоятдан уч жамоанинг турнирда қатнашиши ҳам фикримизнинг далилидир. Бошқа бош совринларга даъвогарлар ҳам шу юрт полвонлари бўлиб чиқди.

Спортчиларнинг финалгача бўлган босқичларида бештадан ғалаба қозониш кераклиги бош соврин учун бўлган курашнинг ниҳоятда қийинлигини билдиради. Мусобақалар олимпиада услубида ташкил этилган бўлиб бир марта кураги ерга теккан полвон курашдан четлатилди. Шунинг учун полвонлар ҳар бир ҳаракатда ниҳоятда сергак бўлиб кураш тушдилар. Вазн тоифалари бўйича Фарҳод Хўжанов, (60 кг), Тўра Овлақулов (66 кг), Инат Ибрагимов (73 кг), Исоқ Аҳмедов (81 кг), Баҳром Авазов (88 кг) ва Абдуқодир Пирматов (90 кг)дан ғолиб деб топилиб, махсус совринлар олишга муваффақ бўлдилар.

Спортчилардан МХСК аъзоси Амир Темур Халқаро турнири ғолиби Абдуқодир Пирматов ва Равшан Бердиқулов, самарқандлик полвон Ўзбекистон Республикаси чемпиони Юсуф Худойбердиев ва шаҳрисабзлик Фарҳод Хўжанов 66 килограмм вазндаги спортчи Олимжон Маҳманазаров ва олдинги тур ғолиби Тўра Овлақулов ўртасидаги кураш қизиқарли ўтди. 73 килограммлик вазнда курашга тушган Одил Хушбоқов мусобақанинг ярмигача рақиби Иноятулла Ибрагимовга қарши усул қўллаб, унинг ярим курагини ерга икки марта теккизиб «чала баҳо» олди. Кутилмаганда Иноятулла кескин ҳужумга ўтиб, Одилнинг икки курагини ерга теккизишга муваффақ бўлди. Мутлоқ чемпионликка 40 та спортчи даъвогар чиқди. Шаҳрисабзликлар учун чироқчилик полвон Исоқ Аҳмедов устидан тўла ғалаба қозонган Абдуқодир Пирматовнинг Баҳром Авазовга енгилиши кутилмаган ҳол бўлди. Ярим финалда Баҳром Гуржистонлик Иван Гантиташвили билан куч синашиши керак эди. Аммо ўтган мусобақада оёғи жароҳатланган Иван курашдан чиқиб кетишга мажбур бўлди. Кейинги даъвогарлар — Эрали Мамарасулов ва Муҳаммаддўст Тошевлар ўртасидаги кескин баҳсда Муҳаммаддўст-нинг қўли баланд келди. Шундай қилиб финалга 122 килограмм вазндаги полвон М.Тошев ва 88 килограмм вазндаги Б.Авазовлар чиқдилар. Ҳал қилувчи курашда майдонга бу икки полвон чиққанларида ҳаяжонга тушган кўп минг сонли мухлислар диққат билан уларнинг беллашувини кузатдилар. Қизғин кураш остида ўтган беллашувда мутлақ ғолиблар маълум бўлди. Қашқадарёлик Баҳром полвон Авазов биринчи ўринни эгаллади. Унга Ўзбекистон Президентининг соврини — «Нексия» автомашинаси ва зотли от топширилди. Қашқадарё вилоят ҳокимлигининг соврини — «Тико» автомашинаси қашқадарёлик Маҳмаддўст Тошевга насиб этди. Учинчи ўринни эса сурхондарёлик Эрали полвон ва грузиялик полвон Гаматашвили қўлга киритди. Уларга Ўзбекистон ёшлари «Камолот» жамғармаси ҳамда Республика Жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг махсус совғалари топширилди.

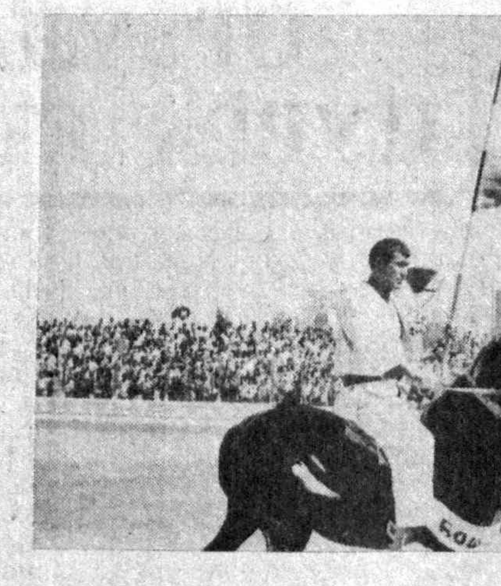

Ўзбекистон Ёшларининг «Камолот» жамғармаси раиси Ҳотам Абдураимов, Республика жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Баҳодир Махситов, Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раиси Ҳулкар Жамолов, Ўзбекистон телерадио компанияси раиси ўринбосари Фарҳод Рўзиев,ва бошқа масъул ходимлар иштирок этдилар.

***

Иван ГАНТИТАШВИЛИ — гуржистонлик полвон, мусобақа иштирокчиси:

— Мусобақада қатнашиб совринли ўрин олганимдан хурсандман. Турнир юқори савияда ўтди. Бу ташкилий қўмита ишининг натижаси албатта. Гуржистон полвонлари тажрибали ўзбек полвонлари билан шундай мусобақаларда доим қатнашиб, куч синашиш иштиёқида эканликларини билдирмоқдалар. Ўзбекистоннинг янада гуллаб-яшнашига тилакдошман.

Сайфиддин ҲОДИЕВ — икки карра жаҳон чемпиони, турнир бош ҳаками:

— Қашқадарё, Сурхондарё, Бухоро ва Хоразм вилоятларида туғилаётган ҳар уч боладан бири полвон бўлиб дунёга келади, десам ошириб юбормаган бўламан. Яқин келажакда ватанимиз ёшлари Европа, Жаҳон биринчиликларида олимпиада ўйинларида қатнашиб, юртимиз шуҳратини оламга ёйишларига шубҳа қилмайман.

Суннат АЗЛАРОВ,
«Туркистон» мухбири.

Муҳим қўлланма

ЯНГИЧА ТАФАККУР САОДАТИ

Ватандошларимиз, республикамизнинг барча меҳнаткашлари жонажон мамлакатимиз — Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллик муборак тўйини зўр тантана билан муносиб кутиб олди. Беш йил тарих учун бир лаҳза бўлса-да, халқимиз учун бутун бир давр бўлди. Мамлакатимиз эски маъмурий буйруқбозлик бошқарув тизимидан янги бозор муносабатлари тараққиёти йўлига кирди. Миллий давлатчилигимиз тикланди,янги демократик сиёсий тузумнинг асослари яратилди. Иқтисодиёт соҳасида теран ўзгаришлар рўй берди. Маънавий уйғониш ва миллий ўз-ўзини англаш, озодлик туйғусини руҳига сингдириш бўйича ҳар бир фуқаро катта синовдан ўтди. Ўзбекистон халқи ўзининг ҳақиқий буюк тарихини, бутун жаҳон тан олган бой маданий ва маънавий қадриятларини, инсонпарвар анъана ва урф-одатларини қайта тиклай бошлади.

Мустақиллик шарофати билан амалга оширилган демократик ислоҳотларнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ютуқларини ҳамда мамлакатимиз тараққиётининг ҳозирги босқичидаги муҳим вазифаларни, истиқболларини англаш ва таҳлил қилишда Президентимиз Ислом Каримовнинг асарлари, маърузалари ва нутқлари қимматли манба ҳисобланади. Жумладан, «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» номи билан чоп этилган, бутун жаҳон эътиборини қозонаётган асарда мамлакатимиз тараққиётининг барча жабҳаларида амалга оширилган тарихий ишларнинг якунлари, сабоқлари, истиқболда бажарилиши лозим бўлган вазифалар чуқур ва атрофлича таҳлил этилган. Ушбу асарда илгари сурилган назарий ва амалий методологик ғояларни, ҳаётга тадбиқ қилинган амалий ишлар ва уларнинг натижаларини, истиқболда турган муҳим вазифаларни бутун аҳолига етказиш, жумладан, мактаб, лицей, гимназия ўқувчиларига ўргатиш долзарб вазифалардан ҳисобланади. Бу вазифанинг қандай даражада бажарилиши ўқитувчиларга, мактабларни дарсликлар, қўлланмалар, методик маслаҳатлар билан таъминлашга боғлиқ. Ш. Каримов ва И. Турсунов томонидан тузилган ва нашр этилган Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асарини ўрганиш (Умумтаълим ва янги турдаги мактаблар ўқитувчилари учун методик маслаҳатлар) ана шундай муҳим қўлланмалар жумласидандир.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги махсус қарорида умумтаълим ва янги турдаги барча мактабларда Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асарини ўқитиш ва ўрганиш учун 24 соат вақт ажратишни, жумладан 15 соат маъруза ва 9 соат амалий машғулотлар ўтишни белгилаб берган эди. Мазкур методик қўлланма ана шу қарордан келиб чиққан ҳолда ўқитувчиларга энг яхши маслаҳат ва ёрдамчи бўлиши шубҳасиз.

Қўлланма икки қисмдан иборат бўлиб Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асарининг мазмун мундарижасига тўла мос келади. Унинг биринчи қисми иқтисодий ислоҳотлар илк босқичининг кунлари ва сабоқларини ўрганишга бағишланган. Мактаб ўқувчиларининг ёши, билим даражасини назарга олган ҳолда, уларга иқтисодий ислоҳотлар стратегияси ва йўлини шакллантириш механизми, давлат мулкини хусусийлаштириш ва кўп укладли иқтисодиёт асосларининг яратилиши, қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилиш ва аграр муносабатларнинг янги турини шакллантириш, институтционал ўзгаришлар ва бошқаришнинг маъмурий буйруқбозлик тизимини тугатиш, нархларни эркинлаштириш ва бозор инфраструктурасини шакллантириш, ташқи иқтисодий фаолиятни эркинлаштириш ва жаҳон иқтисодий ҳамжамиятига қўшилиш, иқтисодий ислоҳотларнинг биринчи босқичида ишончли ижтимоий кафолотларнинг таъминланиши, халқнинг маънавий-руҳий тикланиши, иқтисодий ва ижтимоий сиёсий барқарорликнинг таъминлаш мавзуларида ўтиладиган машғулотларни қандай тайёрлаш, маъруза режасини тузиш, ҳар бир саволни ёритишда нималарга эътибор бериш тўғрисида кўрсатмалар берилган.

Қўлланманинг навбатдаги бўлимида асарнинг «Иқтисодий ислоҳотлар иккинчи босқичининг вазифалари ва устивор йўналишлари» деб номланган иккинчи қисмини ўқитиш масалалари ёритилган. Унда хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш ва рақобатчилик муҳитини шакллантириш, микроиқтисодиётни барқарорлаштиришга эришиш, миллий валюта қадрини оширишга эришиш, чуқур таркибий ўзгаришларга эришиш, кучли ижтимоий кафолатни таъминловчи демократик давлатни қарор топтириш вазифаларини ўқувчиларга тушунтириш бўйича беш соатга мўлжалланган бешта маъруза машғулоти ўтиш тавсия этилади. Бу методик жиҳатдан тўғри. Тавсия этилган маърузалар иқтисодий ислоҳотлар иккинчи босқичнинг муҳим вазифалари ва устивор йўналишларини ўз ичига олади.

«Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асарини ўрганишнинг якуний хулосалари мавзусида алоҳида маъруза тавсия этилган. Муаллифлар мазкур асарни ўрганишдан келиб чиқадиган якуний хулосалар ҳамда асарнинг тарихий аҳамияти ҳақида батафсил тўхталганлар.

Мазкур қўлланма «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асаридан тарих дарсларида фойдаланиш бўйича ҳам услубий йўриқлар беради. Бу тарих ўқитувчилари учун айни муддао. Маълумки, умумтаълим мактабларининг V-синфидан бошлаб барча юқори синф ўқувчиларига, лицей ва гимназия ўқувчиларига Ўзбекистон тарихи фани ўқитилмоқда. «Ўзбекистон тарихи»нинг ҳар бир мавзуси аждодларимизнинг ўтмиши, тарихий воқеа ва ҳодисалар, мамлакатимизнинг давлат мустақиллигини қўлга киритиши ва уни мустаҳкамлаш борасида қилинаётган ишларга бевосита алоқадордир. Шунинг учун ҳам «Ўзбекистон тарихи»ни ўқитишда Республика Олий Мажлиси томонидан қабул қилинаётган қонунлардан, Президент Ислом Каримовнинг асарлари, маъруза ва нутқларидан фойдаланиш ғоят катта тарбиявий ва амалий аҳамиятга моликдир.

Муаллифлар «Ўзбекистон тарихи»нинг қадимги даври, ўрта асрлар даври, мустамлакачилик даври, шўролар ҳукмронлиги даври, миллий истиқлол даврига доир маърузалар тайёрлаш «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асаридан фойдаланиш бўйича қимматли маслаҳатлар берганлар. Бу маслаҳатлар нафақат мактаб ўқитувчиларига, шунингдек, техникум ва Олий ўқув юртлари ўқитувчиларига ҳам жуда қўл келади.

Мазкур қўлланма ўз вақтида тайёрланиб нашр этилгани таҳсинга сазовордир. Фурсатдан фойдаланиб қўлланма бўйича айрим мулоҳазаларимизни билдирмоқчимиз.

«Иқтисодий ислоҳотлар стратегияси ва йўлини шакллантириш механизми» деб номланган биринчи маърузани тайёрлашда Ўзбекистоннинг иқтисодий ислоҳотлар стратегиясини ишлаб чиқиш ва бозор муносабатларини шакллантиришга қаратилган ўз йўли, ўзига хос моделини пухта ўрганиб чиқиш лозим. Бу масала қўлланмада ўз ўрнини етарли даражада топмаган. Маърузада иқтисодий ислоҳотларни ҳуқуқий жиҳатдан таъминловчи қонунларнинг яратилиши батафсил кўрсатилгани яхши, аммо шу билан бирга Ўзбекистонда иқтисодий ислоҳотлар ҳуқуқий асосларини яратишнинг ўзимизга хос ёндашувларнинг, қонун ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш бўйича ўз механизмимиз яратилганлиги, ислоҳотлар жараёнини давлат — ҳуқуқий жиҳатдан бошқаришнинг яхлит прогрессив тизими таркиб тонганлиги алоҳида таъкидланиши зарур эди. Ўқитувчилар ёшларда янгича ҳуқуқий онгни, ҳуқуқий маданиятни шакллантиришга, ўқувчилар эътиборини қабул қилинаётган қонунларни пухта ўрганишга қаратишлари зарур.

Давлат мулкини хусусийлашришга, ўқувчилар эътиборини қабул қилинаёттан қонунларни пухта ўрганишга қаратишлари зарур.

Давлат мулкини хусусийлаштириш ва кўп укладли иқтисодиёт асосларини яратиш, аграр муносабатларнинг янги турини шакллантириш масалаларига қаратилган маърузаларга тайёрланиш ва ўқиш жараёнида мактаб жойлашган вилоят, шаҳар, туман ва қишлоқлар мисолида давлат тасарруфидаги қандай корхоналар хусусийлаштирилгани, мулкнинг қандай шакллари ташкил этилганлиги, қишлоқ туманларидаги мактаб жойлашган давлат хўжаликлари қандай мулкка айлантирилгани, улар янги шаклда қандай ишлаётгани ва муаммолари, янгидан ташкил топган фермер хўжаликлари ва уларнинг аҳволи ҳақида маълумотлар бериб борилса ўқувчиларга қизиқарли бўларди.

Хулоса қилиб айтганда, И.Турсунов ва Ш.Каримов томонидан тузилган мазкур методик маслаҳатлар долзарб мавзуда, ўз вақтида тайёрлаб нашр этилган, умумтаълим ва янги турдаги мактаблар ўқитувчилари учун фойдали қўлланмадир.

Ш.ШАРОПОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.
К.УСМОНОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.

«Ўзбек Наво» гастрол-концерт бирлашмаси, Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармаси ҳузуридаги «Мўтти» қизиқчилар театри
22 сентябрь 1996 йил Соат 19.00 да
«ТУРКИСТОН»
ёзги театрида
ЎЧЛИК ШОУ
Кулгу Қўшиқ Кураш
Ўзбекистон Ёшлар мукофоти совриндори
Кулгу устаси — киноактёр
ШЕРАЛИ ҲОЖИЕВ
ТОЛИБ ҲОЖИЕВ
ва
«МЎТТИ» қизиқчилар театри
Хушовоз хонанда
САЛОҲИДДИН АЗИЗБОЕВ
ва
«АСЛ» *гуруҳи*
Ўзбекистон полвонларининг чиқишлари
АБДУҚОДИР ПИРМАТОВ
РУСТАМ ЭРГАШЕВ
ЎРОЛ ТЎРАЕВ
ҳамда Ўзбекистон Халқ артисти
ЭРГАШ КАРИМОВ
РОЗА КАРИМОВА
АБДУРАШИД ЖЎРАЕВ
УБАЙДУЛЛА ҚЎЧҚОРОВ
Дастурни: Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист
ЭРКИН КОМИЛОВ
олиб боради
КУЛГУ-ҚЎШИҚ-КУРАШ ОҚШОМИГА МАРҲАМАТ!
Чипталар Сарой кассаларида сотилмоқда.
Касса: соат 10.00 дан 18.00 гача очиқ.

АРМОН

Ҳаёт бешафқат. Унинг машаққатларига чидаб, енгиб-енгилиб яшашнинг ўзи ҳам оғир. Эҳтимол ҳаётнинг гўзаллиги ҳам шундадир. Шунданми, «Бехосдан», «Оғир касаллик туфайли» деб бошланувчи машъум хабарлар ҳар биримизнинг кўнглимизни бир зирқиратиб ўтади. Афсус, шундай оғриқли сўзлар билан бошланувчи хабарлар ҳар бир инсон қисматида учрамаслиги кафолатланмаган.

Барибир Инсон ўзига берилган мана шу умрни тўлалигича яшаб ўтишига нима етсин.

Айни навқирон ёшда, ҳали орзу ва истакларга тўлиқ бир пайтда ҳаётдан кетиш нақадар фожиали.

Шундай бехосдан ёғилган ситамлар қалам аҳлини — ўзбек адабиётини ҳам четлаб ўтгани йўқ. Ҳақиқатда улар айни жўшқин яратиш завқи билан яшаётганларида, куч-қувватга тўлиқ илҳом оғушидаги армонлари билан орамиздан кетишди.

Узоққа бормасдан ўн йил ортга назар ташлайлик. Мана шу қисқа фурсатда ҳам биз қанча истеъдодлардан ажралдик.

Амирқул Пўлкан, Чори Аваз, Назар Шукур, Равшан Файз, Музаффар Андижоний ва яна қанча бизга маълум ва номаълум номлар.

Улар бизга хотира сифатида ўз сиймоларини ва тугалланган-тугалланмаган асарларини қолдиришди. Биз энди фақат мана шу хотиралар билангина кифояланамиз, холос.

«Туркистон» таҳририяти шундай орамиздан бевақт кетган шоир ва ёзувчиларимизнинг хотираларини тиклаш мақсадида сиз азиз муштарийларга мурожаат қилади, мабодо сизда шундай қўлёзмалар сақланаётган бўлса ёки уларнинг ҳаётлари ҳақида ноёб маълумотларга эга бўлсангиз марҳамат қилиб таҳририятимизга мурожаат қилишингизни сўраймиз. Газетамизнинг кейинги саҳифаларида уларнинг ижод намуналаридан муттасил берилиб борилади.

Шунингдек, таҳририятимиз ана шу шоир ва ёзувчиларимизнинг қўлёзмаларини «Армон» номли китоб шаклида чоп этишни режалаштириб қўйган.

Азиз муштарий, адабиёт жонкуярлари сизга яна бир бор эслатамиз. Мабодо сизнинг қўлингизда бизга маълум ва номаълум орамиздан бевақт кеттан шоир, ёзувчилар ҳақида маълумотлар бўлса, ўтинчимиз, бизга мурожаат қилинг.

Келинг, биргалашиб уларнинг руҳларини шод этайлик!

Манзилимиз:
Тошкент шаҳар,
Матбуотчилар кўчаси 32.
«Туркистон» газетаси
тел: 33-79-69.

«Ширинлик» очиқ усулдаги Ҳиссадорлик жамияти.
Бу — саховатли ўзбек ерининг шифобахш мева сабзавотлари, уларнинг хилма-хил турларидир.
«Ширинлик»—Ўзбекистоннинг энг замонавий ускуналар билан таъминланган илғор корхоналаридан бири.
Америка ва Италия етакчи фирмаларининг қурилмалари эса бизнинг маҳсулотимиз сифатини кафолатлайди.
Марҳамат маҳсулотларимиз турлари билан *танишинг:*
Турли хил мевалардан қуритиб тайёрланган компот
майиз
қуритилган пиёз
қуритилган лавлаги
қуритилган карам
қуритилган бақлажон
борш учун ишлатиладиган сабзавотлар мажмуаси
гаримдори
зираворлар
Маҳсулотлар қопларда ва ихчам чиройли идишларга жойлаштирилган.
Етказиш темир йўл вагонларида, контейнерларда автотранспорт ёрдамида амалга оширилади.
Ҳурматли тадбиркорлар, бизнесменлар.
Сизни ўзаро фойдали ҳамкорликка таклиф этамиз.
Бизнинг манзил: Ўзбекистон республикаси П-/ч 717100 Тўрақўрғон шаҳар Наманган кўчаси 2.
Тел: (369-44) 22-547 22-893, 22-359 22-685.
Факс 22-300.

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ
Навбатчи муҳаррир: Абдумалик БОБОЕВ,
навбатчи: Лайло КАРИМОВА.

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58; хатлар бўлими — 36-54-64; тижорат бўлими — 33-79-69; ижодкор ёшлар бўлими — 36-54-64; спорт, харбий ватанпарварлик бўлими — 36-58-93, котибият — 36-58-48.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.
Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. — 0500.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Ҳажми — 2 табоқ Тираж: 8913.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти — 21.00
1 2 3 4 5 6